

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 24 april justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2017/18:524

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:524 Ändringar i utlänningslagen

av Kent Ekeröth (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 juni 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 3 maj 2018

Justitiedepartementet

Heléne Fritzon

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelser

2017/18:246 till kulturutskottet

2017/18:256 till socialförsäkringsutskottet

Motioner

2017/18:4170, 4172, 4176 och 4177 till justitieutskottet

2017/18:4171 till justitieutskottet

2017/18:4185 till socialförsäkringsutskottet

2017/18:4175, 4181 och 4182 till socialutskottet

2017/18:4184 till justitieutskottet

2017/18:4164, 4165, 4173, 4174, 4178, 4179 och 4180 till finansutskottet

2017/18:4183 till näringsutskottet

EU-dokument
COM(2018) 238 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 29 juni*.
COM(2018) 325 och COM(2018) 327 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 2 juli*.

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:
Näringsutskottets betänkanden
2017/18:NU13 Förbud mot utvinning av uran
2017/18:NU14 Förstärkt följerätt
2017/18:NU15 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om energi- och däckmärkning

Försvarsutskottets betänkande
2017/18:FöU17 En skärpt straffrättslig reglering av obehörigt tillträde till skyddsobjekt

Konstitutionsutskottets betänkanden
2017/18:KU14 Ett utvidgat straffrättsligt skydd för transpersoner
2017/18:KU26 Några ändringar i riksdagsordningen

Finansutskottets betänkanden
2017/18:FiU38 EU:s förordning om penningmarknadsfonder och ett par andra värdepappersmarknadsfrågor
2017/18:FiU42 En ändamålsenlig kommunal bokföring och redovisning

Skatteutskottets betänkanden
2017/18:SkU18 Skattetillägg vid rättelse på eget initiativ
2017/18:SkU21 Återinförande av skattereduktion för fackföreningsavgift

Justitieutskottets betänkanden
2017/18:JuU24 Mer ändamålsenliga bestämmelser om rättsliga biträden
2017/18:JuU21 Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag

Utrikesutskottets betänkanden
2017/18:UU24 Ecuadors anslutning till frihandelsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Colombia och Peru, å andra sidan
2017/18:UU25 Samarbetsavtal om partnerskap och utveckling mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och islamiska republiken Afghanistan, å andra sidan

Arbetsmarknadsutskottets utlåtande
2017/18:AU17 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten

Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU34

Vissa förslag på assistansområdet (prop. 2017/18:175)
föredrogs.

*Vissa förslag på
assistansområdet*

Anf. 1 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Vi ska i dag debattera frågan om vissa förslag på assistansområdet. Regeringen har lagt fram en proposition som innehåller förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, det vill säga LSS.

I sak har jag ingenting att invända mot dessa förslag. De är ett steg i rätt riktning, om än ett litet steg. Det är inga revolutionerande förslag som ställer all orsakad förödelse till rätta. De kommer inte heller att säkerställa att lagen framöver tillämpas så som var tänkt från början. Och de kommer definitivt inte att hjälpa alla dem som redan har drabbats av regeringens nedmontering och besparingskrav inom LSS.

Med detta sagt, fru talman, vill jag återgå till de förslag som faktiskt ligger på vårt bord i dag. Vi ställer oss som sagt bakom regeringens förslag till ändringar i både socialförsäkringsbalken och LSS. När det gäller socialförsäkringsbalken handlar det i korthet bland annat om att införa bestämmelser om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har rätt att meddela ytterligare föreskrifter om assistansersättning med högre belopp än schablonbeloppet och även om utbetalningar på annat sätt än månadsvis.

När det gäller LSS ska det enligt förslaget införas en bestämmelse som i korthet innebär att när en kommun har tagit emot ett beslut från Försäkringskassan om att någon nekats assistansersättning är det kommunens skyldighet att utan dröjsmål ta kontakt med den enskilde för att eventuella kommunala insatser ska kunna sättas in inom rimlig tid. Vid ett negativt beslut från Försäkringskassan träder alltså kommunens ansvar enligt LSS in, förutsatt såklart att man tillhör rätt personkrets och är i behov av stöd.

När någon får avslag från Försäkringskassan ska Försäkringskassan alltså skicka beslutet till kommunen, som i sin tur ska meddela den enskilda personen. Tyvärr är det inte sällan här det fallerar. Många har fallit mellan stolarna, fått avslag och vet inte vilka andra möjliga vägar som finns för att få hjälp. Vissa kommuner upplever att Försäkringskassans information är bristfällig, och förslaget är att Försäkringskassan ska se över sina rutiner.

Vi ställer oss självklart bakom båda dessa förslag, men vi har trots detta en reservation och synpunkter som vi dessutom delar med vissa av remissinstanserna. Det handlar om att vi tycker att informationen ska lämnas genom personlig kontakt, men också att informationen ska omfatta insatser enligt socialtjänstlagen.

Vi vill alltså att personlig kontakt ska tas så att information om alla möjligheter till annat stöd kan ges. Syftet är att ingen ska falla mellan stolarna, men framför allt att information ska ges om vilken hjälp man kan få när man har nekats assistans av Försäkringskassan. Vi menar att det bästa sättet att säkerställa detta är att ge information vid ett personligt möte så att man dessutom kan säkerställa att personen verkligen har tagit del av informationen, vilket inte är alldeles självklart.

Jag kan konstatera att regeringen instämmer i våra synpunkter och menar att det är en naturlig utgångspunkt att informationen ska lämnas genom personlig kontakt. Men regeringen tycker inte att det finns tillräckliga skäl att införa ett formkrav för informationen i bestämmelsen. Vis av erfarenhet på detta område kan man konstatera att det kanske inte handlar så mycket om vad vi tycker utan mer om vad som faktiskt står och hur det ska tillämpas.

Fru talman! Som jag förstår det är vi någorlunda eniga, och det handlar egentligen bara om huruvida detta är en fråga som bör föras in i informationsbestämmelserna eller inte. Jag tycker det, och därför yrkar jag bifall till reservationen.

Anf. 2 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Precis som föregående talare nämnde rör det ärende vi debatterar i dag väldigt begränsade och små, men förvisso viktiga, förändringar på assistansområdet. På det stora hela är det dock förslag som, även om de är riktiga, inte leder till det återupprättande av lagstiftningen som vi skulle behöva se.

Redan när det gjordes förändringar av hur utbetalning av assistansersättning från Försäkringskassan ska ske påpekade vi att det inte finns något principiellt skäl att invända mot att ersättningen betalas ut i efterhand eller månadsvis, så länge man tar hänsyn till att de kostnader för vilka den enskilde har beviljats assistansersättning med ett ökat belopp kan fördela sig olika mellan månader. Det är viktigt att pengarna räcker till de insatser som det finns behov av och att detta kan balanseras över tid.

För många som har personliga assistenter som behöver ha stor kunskap om den enskilde för att kunna utföra assistansen på ett korrekt sätt behövs omfattande utbildningsinsatser. Ofta behöver man också, framför allt om man har omfattande assistansersättning, hjälp dygnet runt, året runt – oavsett hur många röda dagar som infaller.

Detta är två typexempel på att det fallerar om man inte kan balansera kostnader över tid. Du kanske inte har möjlighet att skicka hela personalgruppen på utbildning samtidigt när du till exempel har fått ett nytt tekniskt hjälpmedel för att underlätta vardagen. Om de inte alla kan och vet hur man gör i den nya situationen eller när det gäller en ny försämring i din funktionsnedsättning kan inte alla utföra sin uppgift på ett bra sätt. Då kan det bli samlade höga kostnader vid ett och samma tillfälle.

Det kan också handla om att det är midsommar eller att flera röda dagar infaller samtidigt med en sådan utbildningsinsats. Då blir det extra höga kostnader en specifik månad. Julen är ett annat sådant exempel.

När man gjorde dessa förändringar utan att samtidigt göra så att kostnader kan balanseras mellan månader satte man människor i extremt knepiga situationer, framför allt de som har valt små, enskilda utförare. De stora aktörerna – kommunerna eller de stora bolagen – har större möjlighet att balansera för sådana toppar inom sin egen verksamhetsbudget. Det är inte meningen att de ska behöva göra det, men möjligheten har funnits. För den som sköter sin egen assistans eller har anlitat ett litet bolag blir detta dock svårt.

Dessa förändringar, som medger att beloppet kan betalas ut över en annan period, gör det alltså möjligt att balansera när kostnader faller över olika månader. Därför är dessa förändringar viktiga.

Det är dock uppenbart att detta bara är några av de problem som har funnits under senare år och har gjort att människor som har mycket omfattande behov i samhället inte längre får det stöd de har rätt till. Vi kommer nästa vecka att debattera dessa frågor ännu mer, så av det skälet, fru talman, väljer jag att stanna här och yrka bifall till utskottets förslag. Vi har dock ett särskilt yttrande där vi utvecklar var vi står i den stora frågan.

Anf. 3 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! På kort tid har vi här i kammaren debatterat två skarpa propositioner som regeringen har lagt fram och som handlar om beslut som eliminerar oöverblickbara konsekvenser av tidigare domar i bland annat Högsta förvaltningsdomstolen.

Som ni vet har förändringarna pågått under minst tio års tid. Redan 2009 kom ett utslag som ändrade synen på grundläggande behov, som är en bärande pelare i LSS-lagstiftningen. Det handlar bland annat om hur man bedömer personlig assistans.

Innan jag börjar kommentera dagens ärende, som handlar om kommuners skyldighet att informera om vilka förutsättningar som den enskilde har när man inte har rätt till statlig assistans och hur utbetalning av assistansersättning ska ske för dem som har rätt till högre belopp än schablonbeloppet, vill jag titta lite kort i backspeglarna. Den situation vi står inför i dag, där många har förlorat statlig assistansersättning, har framför allt att göra med att rättspraxis har ändrats. Förändringen av rättspraxis har i sin tur pågått sedan lång tid tillbaka, vilket beror på en lagstiftning som enligt mitt förmenande är ihållig och ger tolkningsutrymme.

Efter den första domen har förändringar kommit på löpande band. Efter det senaste utslaget, som bland annat handlar om rätten till assistans mellan aktiviteter, så att säga under vilotid, och skulle ha lett till kraftiga förändringar och ändrade förutsättningar för hela lagstiftningen, agerade regeringen kraftfullt och snabbt för att stoppa dessa allvarliga konsekvenser med stopp av tvåårsprövningar. Redan under förra och förrförra mandatperioden var problemen kända även för alliansregeringen, men den dåvarande regeringen förmådde inte ta tag i situationen. Därför känns det lite ironiskt att vi i dag får samma kritik av dem som själva var med på den tiden och inte tog tag i frågan när de satt i regeringsställning.

Under den här mandatperioden har regeringen agerat på olika sätt. I början av mandatperioden beställde man ett antal utredningar för att se vilka konsekvenser den ändrade rättspraxisen hade fått och vad de innebär. Man tog också tidigt initiativ till en LSS-utredning.

Vi socialdemokrater och den rödgröna regeringen kommer inte att rucka på ambitionerna i LSS. Målet är och kommer fortfarande att vara delaktighet, jämlikhet och självständighet. Det står fast. Den som har behov av assistans ska få hjälp. Därför har den rödgröna regeringen lämnat ett tilläggsdirektiv till den pågående utredningen för att fastslå att vi värnar om principerna i lagens intentioner.

Fru talman! Den proposition som debatteras i dag är ytterligare ett steg i rätt riktning. Förslaget handlar kortfattat om att vi ska införa ett krav på att om man får avslag på sin begäran om statlig personlig assistans ska

kommunen vara skyldig att skyndsamt informera individen om vilka andra möjligheter som finns. Ansvaret är i dag delat mellan kommuner och staten när det gäller statlig och personlig assistans. I avvaktan på att vi får en ny, modern lagstiftning är det därför viktigt att alla som behöver hjälp ska få det och inte hamnar mellan stolarna. Det är därför ett av dessa förslag ligger på riksdagens bord i dag. Samtidigt vill jag hoppas och tro att kommuner och landsting tar sitt ansvar och ser till att de som behöver insatser får det i väntan på vad som blir framöver.

Det andra förslaget handlar om att vi nu inför en rutin där man har möjlighet att få betalningar mer regelbundet också om man behöver få högre belopp än schablonersättning. Tidigare hade Försäkringskassan en praxis med efterskottsbetalningar. Precis som Emma Henriksson sa har många enskilda då fått agera bank, vilket är olyckligt. Med det förslag vi lägger fram i dag vill vi komma till rätta med den effekten.

Avslutningsvis kan vi tyvärr konstatera att människor har kommit i kläm, vilket vi beklagar. Men jag kan lova att vi socialdemokrater kommer att se till att LSS-reformens grundvärderingar ska bestå – delaktighet, jämlikhet och självständighet – och att alla som har rätt till hjälp självklart kommer att få det.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 4 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag försökte i mitt anförande att hålla mig till dagens ärende, men eftersom Mikael Dahlqvist i sitt anförande framför allt ägnade sig åt det som är den stora frågan, där regeringen faktiskt inte gör det som behövs, har jag några frågor till honom angående det.

Du säger att den förra regeringen inte gjorde något och att det vi ser nu redan började för mer än ett decennium sedan. Den historieskrivningen hör jag socialdemokrater föra fram i var och varannan debatt i de sammanhang där vi talar om de här frågorna. Man får det att låta som om det inte var någon skillnad mellan vad som hände efter domen 2009 och vad som har hänt de senaste tre åren.

Det finns utredningar och myndigheter som har tittat på sammansättningen bland dem som söker statlig assistans och om det har skett någon förändring där. Nej, konstaterar man då, det är ingen skillnad där. De som söker ingår i samma personkrets, möjligen till och med i något högre utsträckning nu än tidigare.

Men man kan också välja att titta på hur många av dem som söker statlig assistans som får avslag. År 2008 – du refererade ju till domen från 2009 – var det 49 procent som fick avslag på en ansökan. Året efter var det 49,9 procent. Sedan kom hösten 2015 och år 2016. Då minskade beviljandegraden till 20 procent, och enligt de senaste siffrorna är den nu nere på 11,5 procent.

Menar Socialdemokraterna verkligen att det som skedde på hösten 2015 inte innebär någon skillnad? Då gick regeringen ut och sa att man var beredd att spara. Man gav direktiv till utredningen att spara på assistansen. Man gav direktiv till Försäkringskassan att bryta utvecklingen av timmarna. Därefter kan vi i statistiken se en drastisk skillnad. Erkänner inte Socialdemokraterna att den skillnaden finns?

Anf. 5 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Emma Henriksson tycker att det är beklämmande att underutvecklad förhåller sig lite vitt till ämnet. Jag vill gärna påminna dig, Emma Henriksson, om att du själv ofta gör på samma sätt. Vi är väl lika goda kålsupare både du och jag.

Nej, jag påstår inte att det här problemet är likadant som för tio år sedan. Men det jag vill säga är att processen har pågått i över tio år. Det finns till och med ett tillkännagivande från socialutskottet som bland andra Socialdemokraterna var med och skrev under, där vi framförde precis den kritik som vi i dag får av er. Vi frågade: Varför agerar ni inte när ni ser vart det är på väg?

Dessutom hörde ansvarigt statsråd till ditt parti, Emma Henriksson. Ni tillsatte en utredning. Vad blev det av den utredningen, Emma Henriksson? Ni förmådde inte ta tag i situationen. Därför menar jag att ni nu kastar sten i glashus.

Jag tycker ändå att den nuvarande regeringen har tagit denna fråga på allvar sedan 2014. Man har beställt en utredning med ett antal direktiv. Man har bett myndigheter titta på vilka konsekvenser och effekter domarna får. Och vi har nu, på kort tid, lagt fram två skarpa lagförslag om förändringar på området. Så nog tycker jag att vi agerar i den takt som har varit möjlig.

Sedan vill jag understryka att situationen är mer allvarlig i dag än den var 2008. Men med tanke på att problemet har funnits under alla dessa år, Emma Henriksson, borde ni också ha kunnat göra lite mer vid er tid vid makten.

Anf. 6 EMMA HENRIKSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är klart att LSS-lagstiftningen ständigt måste följas upp, och man måste säkerställa att de som har behov också får behoven tillgodosedda. Men det som ni socialdemokrater hela tiden förnekar är att den politik och den retorik ni har fört har lett till drastiska förändringar.

Man går från att det i princip är 45–50 procent av dem som söker som beviljas statlig assistans till att det är 15–20 procent. Och den förändringen sker på bara några år. Alla dessa hjälps ju inte av dagens lagförslag, där kommunen ska informera den person som har blivit av med sina assistanstimmar, för det är inte alla som kommer att få assistans från kommunen heller. Detta ser vi i den statistik vi har på det området. Det är färre i dag som får stöd över huvud taget. Människor kommer i kläm.

Ja, ni har fört in ett stopp mot tvåårsomprövningar. Men alla de som redan har fått sin assistans indragen hjälps inte av det. Alla de som är beroende av kommunal personlig assistans eller andra insatser inom LSS hjälps inte av det.

I dag får inte människor det stöd de behöver, och det är Socialdemokraternas förda politik och retorik som har lett fram till det. Det beror inte i första hand på att ni har kommit med lagförslag som har inneburit förändringar utan på att ni lät bli att komma med lagförslag när vi såg de drastiska förändringarna. Från ett år till ett annat minskade det plötsligt med tiotals procentenheter i fråga om hur många som fick assistans beviljad. Nu är det bara 15 procent som enligt myndigheterna har mycket omfattande behov.

Då räcker det inte med retoriken: Vi har stoppat tvåårsomprövningar, och vi gör lite småförändringar i detaljerna. Det behövs en politik för att ändra och återupprätta.

Anf. 7 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt vad du antyder, Emma Henriksson. Antyder du att vi på något sätt har påverkat myndigheterna när det gäller avslag eller påverkan av tidigare domar? Man kan tycka oerhört mycket om varför domen 2009 verkställdes 2013, 2014 – det håller jag med om. Men om du anser detta är det väl grund för en KU-anmälan, för vad jag vet får vi inte hålla på med ministerstyre.

Vi ändrade inte ett komma i LSS-lagstiftningen – och det vet du, Emma Henriksson – förrän i den näst sista propositionen, då vi bland annat stoppade tvåårsomprövningarna.

Sedan är det klart att antalet avslag har ökat dramatiskt, och det har fått konsekvenser. Jag är den första att erkänna det. Men jag påstår också att vi nu försöker bena ut fråga för fråga och framför allt ta ett helhetsgrepp runt hela lagstiftningen så att vi förhoppningsvis kan få en ny och modern lagstiftning som gör att de som behöver stöd och hjälp får det.

Här låter det som att vi är ganska överens under denna mandatperiod i denna kammare, för jag ser det som en formsak: att det kommer att gå igenom. Däremot tycker jag att man ska vara lite ödmjuk inför att detta är en process som har pågått i många år, som du själv sa. Då kanske man skulle känna att man själv också har en viss skuld.

Anf. 8 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD) replik:

Fru talman! 3 minuter och 55 sekunder – så mycket tid ägnade Mikael Dahlqvist åt att prata om annat än dagens fråga. Dahlqvist framhåller allt bra som regeringen har gjort, men faktum är att det är regeringens signalpolitik som har lett till den situation som vi har i dag. Då pratar jag om regleringsbrevet, som vi har hört om här, och inte minst om finansministerns uttalande om att skära ned på kostnader för personlig assistans och sjukersättning. Det är framför allt det som har fått genomslag.

Dahlqvist skyller utvecklingen på urvattnade domar med för stort tolkningsutrymme. Trots vetskap om hur fel saker och ting kan tolkas väljer regeringen i denna sakfråga att inte skriva in personlig kontakt i bestämmelsen. Man nöjer sig med att tycka att det är underförstått i texten, trots att man vet hur fel saker och ting kan tolkas.

Min fråga blir: Vad är det som gör att man inte vill skriva in detta när man egentligen håller med i sakfrågan?

Anf. 9 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Tack för din fråga, Carina Herrstedt! Vi kan börja med frågan. Regeringen har gjort bedömningen att den justering som görs i socialförsäkringsbalken kommer att räcka. Kommunerna är som bekant skyldiga att följa svensk lag. Vår förhoppning är att de tar frågan på allvar och följer lagstiftningen, som de alltid gör.

Sedan försöker jag beskriva historiken. Vi kan inte beskylla Sverigedemokraterna för att vara ansvariga, eftersom ni inte har suttit i regeringsställning. Men det är ändå lite intressant att höra polemiken i frågan. Jag har bland annat tittat igenom skuggbudgeten för innevarande år från ditt

parti, Carina Herrstedt. Där ser jag bland annat en besparing på över 90 miljarder när det gäller kommuner och landsting. Då funderar jag på: Hur ska LSS framöver kunna räcka till och utvecklas när ni gör en så kraftig neddragning?

Jag får säkert detta som svar från dig: Vi sparar in på migration och så vidare. Det brukar vara standardsvaret. Men jag skulle gärna vilja se skarpa förslag från Sverigedemokraterna just på detta område. Hur ska ni, specifikt, kunna värna dessa intentioner mer än i vackra ord?

Anf. 10 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Tack för ett, som vanligt, icke-svar! Det var inte svar på frågan om vad det är som är så farligt med att skriva in detta.

Regeringen gör bedömningen, men hur kommer det sedan att tolkas? Det är det som är min fråga. Vi har sett gång på gång hur saker och ting har tolkats och vantolkats, för den delen, och blir någonting som inte var meningen. Här lutar man sig mot att man har en bedömning och att man tror att det är underförstått. Jag håller inte med om det.

Sedan förstår jag att det är jättejobbigt att inte kunna beskylla Sverigedemokraterna för detta, för det gör man så fort man får en chans.

Det är ganska fult och oärligt att blanda in Sverigedemokraternas skuggbudget i detta och satsningen på LSS. Faktum är att Sverigedemokraterna satsar en halv miljard mer än vad regeringen gör på de här frågorna. Där har du svaret på det.

Anf. 11 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Jag vet inte om du hörde dåligt, Carina Herrstedt, men jag sa faktiskt att vi i Sveriges riksdag, den lagstiftande församlingen, måste lita på att våra kommuner, myndigheter, landsting och regioner följer svensk lagstiftning. Det är väl ett rätt tydligt svar. Jag vet inte om du har en annan agenda och misstänker att våra kommuner inte följer svensk lagstiftning, men vi litar på att de gör det. Det är vår bedömning.

Sedan tycker jag inte alls att det är fult att blanda in er skuggbudget, för det handlar om hur hela konceptet håller ihop, Carina Herrstedt. Är det så att man gör rejäla nedskärningar i välfärdssamhället får det konsekvenser, och det brukar alltid få konsekvenser för dem som mest behöver stöd och hjälp.

Anf. 12 ANN-BRITT ÅSEBOL (M):

Fru talman! Jag har tidigare från denna talarstol talat om de tre flickor från min hemstad Falun som alla föreslogs bli sjukpensionerade redan i tonåren men som vägrade att acceptera det och i stället kämpade för att kunna ha ett arbete som passade deras situation. Och jag har talat om Jonas som behöver assistans dygnet runt men som med en järnvilja tränar och pluggar för att han vill vara en kugge i samhället.

Jag vill lyfta fram dem igen, för det är de som är hjältar och som kämpar med sin funktionsnedsättning varje dag och varje timme. Inte minst får de också kämpa för att få samhällets stöd och hjälp. Deras behov av insatser enligt LSS blir ifrågasatta. De får avslag och får kämpa vidare mot kritiska myndigheter. Det är en oro omkring dem, inte minst kring de domar som Högsta förvaltningsdomstolen bedömt ska få avslag. Är det min

tur nästa gång? Det här är sköra människor som borde få samhällets stöd när de behöver det.

Fru talman! Det betänkande som läggs fram i dag ställer vi moderater oss bakom. Det är bra att vi får klara regler för dem som också anordnar assistansverksamhet, oavsett om det är ett större företag eller de assistansberättigade själva. Det har varit många turer de senaste åren med ändrade villkor och svårt att hänga med. Emma Henriksson har belyst detta med goda exempel. Vi moderater vill se sjysta och långsiktiga villkor för alla som är inblandade i assistansverksamheten. Behoven för de människor som behöver assistans ser nämligen mycket olika ut.

De personer som jag har nämnt är bara några exempel bland alla de historier som jag tror att vi alla får höra kring den här verksamheten, och det är viktigt för oss moderater att vi har sjysta och långsiktiga verktyg för att komma till rätta med det här.

Fru talman! Även om assistansreformen har sina brister finns det också ett problem med personer som ramlar mellan stolarna när det gäller huvudmän. Det delade huvudmannaskapet ställer till en hel del oro i sig, och det behöver vi komma till rätta med. Det ska inte vara så i en välfärdsstat som Sverige att människor ska behöva känna sig oroliga för att skyfflas mellan olika huvudmän eller att bedömningar ska se radikalt olika ut beroende på var man bor och var man befinner sig. Vi moderater skulle vilja se att detta blev tydligare och tror att vi i grunden behöver ta ett fastare grepp om huvudmannaskapsfrågan.

Det är helt centralt att sträva efter långsiktighet och hållbarhet när det gäller assistansreformen. Det handlar om trygghet. Kring frågor och avgöranden som rör LSS och personlig assistans krävs gemensamma lösningar, en helhetssyn och balanserade avvägningar som syftar till just långsiktighet, överblickbarhet, hållbarhet och därmed trygghet för den enskilde som är i behov av assistans. Detta gäller även för att kunna ge ökad trygghet och förutsägbarhet för alla anhöriga, alla utförare av assistans samt de ansvariga huvudmännen, det vill säga stat och kommun.

LSS och assistans är en av de absolut viktigaste frihetsreformerna för att man ska kunna leva ett självständigt liv, oavsett vilka behov man har och hur förutsättningarna ser ut. Det är en frihetsreform som vi från Moderaternas sida vill värna om. Låt oss därför gemensamt se till att säkra långsiktighet och hållbarhet för dem som verkligen behöver det, nämligen de människor som har behov av och rätt till personlig assistans. Vi kommer att fullfölja dessa tankegångar under den extra debatt kring assistans som är på gång i nästa vecka.

Anf. 13 JAN LINDHOLM (MP):

Fru talman! Åhörare, tittare och lyssnare! Den rödgröna feministiska regeringen arbetar systematiskt och målmedvetet för en långsiktigt hållbar välfärdspolitik. Men välfärd är inte samma sak för alla. Någon prioriterar arbete, andra fritid. Resor, familj, vänner, äventyr, kunskap, ekonomisk trygghet och att få vara frisk är andra exempel på svar som man får när frågan ställs: Vad innebär välfärd för dig?

I Sverige är politiken sedan lång tid överens om att välfärden ska omfatta alla. Därför har lagar som garanterar välfärd i olika former oftast stiftats med väldigt breda majoriteter. Rätten till assistans inom ramen för la-

gen om stöd och service, LSS, är ett bra exempel på det breda samförståndet. Flera har talat om de vägledande domar som det här betänkandet delvis hanterar konsekvenser av, men jag tänkte försöka undvika det och i stället prata lite om andra delar av historien bakom.

Jag börjar 1989. Då tillsatte nämligen den socialdemokratiska socialministern Bengt Lindqvist den så kallade Handikapputredningen, som var grunden till beslutet om assistansreformen genom LSS. Frågan utreddes alltså under en socialdemokratisk minoritetsregering, men när det var dags för beslut hösten 1993 hade landet bytt till en moderatledd minoritetsregering. Att den här reformen ofta kopplas samman med den folktoppartistiska socialminister som lade fram propositionen 1993 kan för vissa kännas lite orättvist när man studerar historien bakom reformen och den roll som Bengt Lindqvist och socialdemokratin faktiskt spelade för att den kom till.

Genom att påpeka att reformen tillkom under två minoritetsregeringar – som ofta betraktas som varandras huvudfiender i politiken – vill jag understryka det som jag tror att de flesta som har lyssnat till de föregående debattörerna egentligen har uppfattat, nämligen att LSS-lagstiftningen med sina numera tio olika insatser, varav assistans bara är en, har haft och fortfarande har ett mycket brett och starkt stöd i riksdagen.

Fru talman! Det visade sig ganska snart att LSS-lagstiftningen hade många brister, något som kanske inte är så konstigt när man gör en så pass omfattande och omvälvande förändring av situationen för en grupp. Redan 2001, bara sju år efter att lagen började gälla, tillsatte därför den dåvarande socialdemokratiska regeringen en utredning för att förtydliga en del av de här insatserna. Utredningen fick 2002, alltså året därpå, ett tilläggsuppdrag som gällde hjälpmedel inom arbetslivet för de assistansberättigade.

År 2006 tillsattes en utredare som sedan fick tilläggsdirektiv 2007, och 2008 kom så den stora parlamentariska LSS-kommitténs betänkande. Sedan tillsattes en assistansersättningsutredning 2013.

LSS-kommitténs betänkande tycker jag är särskilt intressant att titta på som bakgrund till debatt vi har i dag om LSS-lagstiftningen och assistansens framtid. LSS-kommittén redovisar väldigt många stora frågor som de redan då ansåg problematiska och som lagstiftaren borde åtgärda. Mycket av det som förs fram i LSS-kommitténs betänkande är faktiskt sådana frågor som vi fortfarande inte har hanterat och som vi ofta tar upp och diskuterar i de här debatterna.

Allt det här utredandet och problematiserandet har tyvärr inte lett till så förfärligt mycket. Visst har den ursprungliga lagen uppdaterats och kompletterats många gånger: 2000, 2001, 2003, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2014, 2017 och även i år, 2018. Det är alltså bara några få år när riksdagen *inte* har förändrat denna lagstiftning i någon form. Visst har en del av de här förändringarna varit viktiga och haft betydelse, men de flesta har ändå varit mer av teknisk karaktär och tillkommit på grund av till exempel svårigheter med handläggning och behov av förbättrade kontroller.

Även den proposition som dagens betänkande handlar om kan huvudsakligen ses som finjusteringar. I det här fallet handlar det om de nya betalningsrutinerna för Försäkringskassan som fick konsekvenser som nu korrigeras. Detta är det redan flera som har talat om, så jag ska inte upprepa det.

Prot. 2017/18:111
15 maj

*Vissa förslag på
assistansområdet*

En sådan här genomgång av assistansreformens 23 år visar alltså att det är en känslig och svår lagstiftning som ingen regering så här långt har klarat av att reformera mer grundläggande, trots att det är uppenbart att det finns stora behov av det. Jag tyckte att framför allt föregående talare, Ann-Britt Åsebol, lyfte upp att lagstiftningen har brister. De domar som har meddelats visar att det behöver tas ett mer djupt och grundligt grepp om lagstiftningen.

Låt mig summera vad jag har sagt. Det behövs alltså även framdeles ett stort och brett stöd i riksdagen för förändringar. Rädslan för att ingå breda överenskommelser har gjort att det inte har hänt någonting, trots att det under många år har varit uppenbart att justeringar behövs. De från början grundläggande idéerna och tankarna bakom lagstiftningen ska i praktiken fortsätta att gälla för dem som så väl behöver lagstiftningen.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Anf. 14 PER LODENIUS (C):

Fru talman! Förslagen i den proposition vi i dag debatterar har jag inga direkta invändningar emot. Men som vi tillsammans med Kristdemokraterna, Liberalerna och Vänsterpartiet skriver i vårt gemensamma särskilda yttrande bidrar propositionen inte särskilt mycket till att avhjälpa de stora brister som finns i tillämpningen av den aktuella lagstiftningen.

Jag kommer alltså att hålla mig mer generell till frågan om assistans i mitt anförande.

Regeringen har genom exempelvis regleringsbrev och utredningsdirektiv utmanat grundintentionerna med lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, det vill säga LSS. Det är helt uppenbart.

Antalet personer som är berättigade till statlig assistansersättning har minskat kraftigt. Det har vi hört från talarstolen. Och det har skett trots att all statistik säger att det borde ha varit fler som beviljats den statliga assistansersättningen. Det handlar om personer, individer, människor som blivit av med sin assistans eller fått den kraftigt sänkt. Att detta påverkar möjligheten att leva som andra är uppenbart. Livsförutsättningarna, möjligheten till ett aktivt liv, om det så handlar om jobb eller fritid, blir självklart påverkade. Det handlar också om att de som får avslag på sin ansökan om assistans har fördubblats under perioden. Jag säger återigen att fler borde ha beviljats assistans.

Men, fru talman, det är inte bara fråga om siffror i en tabell – inte bara statistik. Det handlar om individer, personer, som kanske genom en olycka eller sjukdom fått sina förutsättningar kraftigt förändrade. Det handlar om personer som inte får det stöd och den hjälp de är i behov av som en direkt följd av regeringens politik under denna mandatperiod. Det är en kombination av passivitet, det vill säga att regeringen valt att inte i tid lägga fram förslag i ett läge då domstolar och myndigheter fattat beslut som vi anser strider mot intentionerna i LSS, och en lång rad konkreta beslut som slår direkt mot assistanssystemet.

Var finns tron på människan och allas lika värde?

För oss i Centerpartiet är den viktigaste uppgiften att återupprätta grundintentionerna i LSS. Och med det sagt är det som regeringen nu fö-

reslår, tillsammans med tidigare försök att till viss del gå den kraftiga kritiken till mötes, långt ifrån tillräckligt för att återställa grundintentionen med lagstiftningen. Förslaget kommer också alldeles för sent.

Varför har det tagit så lång tid? Varför vill man inte göra mer när signalerna länge varit så tydliga?

Fru talman! Jag vill instämma med dem som framhåller att de inte är nöjda med regeringens hantering av frågan om personlig assistans. Det är det minsta man kan säga i sammanhanget.

För Centerpartiet är det i stället viktigt att alla ska ha möjlighet att påverka sin egen situation. Om man har en funktionsnedsättning är det viktigt att den hjälp och det stöd man får är anpassade efter individens behov. Personlig assistans är ett viktigt stöd som förenklar vardagen för människor. För oss i Centerpartiet är det då dessutom viktigt att alla ska ha möjlighet att påverka sin egen situation. Om man har en funktionsnedsättning är det viktigt att den hjälp och det stöd man får då också är anpassade efter den unika situation som gäller för varje människa. Därför vill vi i Centerpartiet också ge människor med funktionsnedsättning fler möjligheter att bestämma över innehållet i stöd, hjälp och service.

Fru talman! Syftet med den personliga assistansen är ju att ge ett kontinuerligt och sammanhållet stöd så att personer med funktionsnedsättning har möjlighet att ha en fungerande vardag i det egna hemmet, att delta i samhällslivet eller i fritidsaktiviteter samt att ha ett arbete eller studera. För oss i Centerpartiet är det helt grundläggande att lagstiftningen och tillämpningen av lagen lever upp till detta.

Fru talman! Jag vill avsluta med att hänvisa till det särskilda yttrandet Centerpartiet står bakom.

Anf. 15 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! Det är med stor tacksamhet och med ett visst mått av ödmjukhet jag inleder debatten i dag. Det är en stor vinst för oss alla som kämpar för LSS att regeringen nu beslutat att ändra direktiven i LSS-utredningen genom att ta bort besparingskravet på den personliga assistansen.

Jag har mycket stor respekt för politiker som vågar göra om och göra rätt. Och jag är verkligen lättad att direktiven ändras. Det är ett stort steg i rätt riktning.

Det är självklart helt orimligt att spara in på människors rättigheter, och jag ser beslutet som en signal om att det nu inte ska vara de ekonomiska intressena som ska styra utan våra behov och rättigheter. Jag tar det som ett bevis för att regeringen beslutat sig för att det är vår rätt att leva självständiga liv som ska stå i fokus.

Det är inte utredningens nya direktiv som vi ska debattera i dag, men med regeringens nya riktning är det den utgångspunkten vi ska ha i den fortsatta debatten om funktionshinderspolitik och om LSS. Nu är det faktiskt våra behov som ska stå i fokus och ingenting annat.

Det förslag som ligger på bordet i dag handlar bland annat om att kommunerna ska upplysa den som fått avslag från Försäkringskassan om vilka rättigheter denne har. Syftet är att färre personer ska hamna mellan stolarna. Det är inget oviktigt förslag. Tvärtom har vi fått flera vittnesmål,

bland annat i Stils rapport *Innan levde jag, nu existerar jag*, om att människor helt faller bort när de får avslag från Försäkringskassan. Vi i Vänsterpartiet ställer oss därför självklart bakom förslaget.

Det finns dock vissa aspekter som ger anledning till ett visst mått av oro och som vi behöver lyfta fram i dag. Bakgrunden till förslaget är att vi under de senaste fyra åren har sett en markant ökning av avslag från Försäkringskassan och att allt fler blir hänvisade till sina kommuner. Det beror dels på att regeringen uppmanat Försäkringskassan att minska antalet timmar, dels på att två regeringar i rad har fokuserat på felaktiga föreställningar om fusk och kriminalitet och dels på att man har låtit ekonomi gå före behov. Det beror också på ett antal domar som urholkat lagstiftningen och som Försäkringskassan uppenbart tolkat för hårt. Resultatet har blivit att tusentals personer inte har fått sina rättigheter tillgodosedda och därmed fått sina liv fullständigt sönderslagna.

Ett av regeringens svar har varit att kommunerna tydligare behöver ta sitt ansvar. Det är helt riktigt. Det ligger dock ett antagande här som verkligen är bekymmersamt, nämligen att det är samma sak att få sin insats genom kommunen som det är från staten. Det låter nästan som att det bara är en fråga om vilken påse pengarna kommer från.

Fru talman! Regeringen är lika medveten som vi om att de som får avslag från Försäkringskassan möter en helt annan verklighet när de blir hänvisade till kommunerna. I stället för att få en insats med självbestämmande och egenmakt kan förflyttningen innebära att de får helt andra insatser än assistans. Vi vet att timmarna minskar drastiskt, och vi vet att bedömningarna skiljer sig kraftigt mellan olika kommuner. I viss mån är det till och med så att vi faktiskt inte vet vilka insatser en person får efter att denne har fått avslag från Försäkringskassan. Det finns vittnesmål om människor som i dag, 2018, blir fångar i sina egna hem eller hänvisade till ett liv likt det innan frihetsreformen infördes.

Självklart är det superviktigt att det finns en lagstiftning som verkar för att ingen ska ramla mellan stolarna, men det är än viktigare att ingen av oss låter det framstå som att det är lösningen på den härresande utveckling vi har sett under de senaste åren. Vad som krävs för att du ska vara garanterad dina rättigheter är att LSS-reformen återtar sin funktionsduglighet. Då krävs en lagändring utifrån alla de domar som fallit sedan 2008. Det spelar verkligen roll om du får assistans beviljad genom Försäkringskassan eller om du blir hänvisad till en kommun.

Fru talman! I den kommande LSS-utredningen är huvudmannaskapet en av de delar som nu ses över. Det finns därför i rörelsen en stor oro att en kommunalisering kommer att föreslås. För den som inte var med tiden innan lagen om LSS infördes kan det vara svårt att förstå varför rädslan är så stor. Men om vi kan vår historia är oron fullt rimlig. Om vi alla verkligen förstod att det här berör oss alla skulle vi nog vara fler som delade oron.

Personlig assistans är, som vi alla vid det här laget vet, en helt fantastisk garanti för att var och en av oss ska ha rätten att leva som en fri och självständig individ, oavsett vår funktionalitet. Det är helt grundläggande i en demokrati och för att garantera våra mänskliga rättigheter. Det fantastiska med den personliga assistansen är att den ger oss verklig möjlighet att leva ett liv som andra och själva bestämma vad vi vill göra med våra liv på samma villkor, oavsett vår funktionalitet.

Innan reformen infördes 1994 var det nästan omöjligt för kommunerna att tillgodose hjälpbehoven för den med omfattande behov. För de dagliga behoven på ett par timmar fungerade det kanske skapligt, men resten av tiden var människor i vårt land dömda till ett liv i fångenskap.

Det krävs heller inte mycket kunskap om kommunal ekonomi för att förstå att en person med omfattande behov blev som en röd prick i den kommunala budgeten. Det var en person som kunde pekas ut och vars liv kom att ligga i händerna på politiker med krav på budget i balans, där en individs rätt till sitt liv blev reducerad till en påse pengar.

Det finns ingenting som pekar på att det skulle bli så mycket annorlunda i dag. Det är precis det här vi ser i de rapporter som presenteras om vad som händer med dem som hamnar hos kommunen. Det är den här verkligheten som de över 1 200 personer som i dag har fått avslag kan befinna sig i.

Slutligen vill jag understryka att det verkligen är viktigt att det i dag framkommer med all tydlighet att det här förslaget inte råder bot på den fruktansvärda utveckling vi har sett. För det krävs en lagändring. Men det är också oerhört viktigt att visa att en överföring från en huvudman till en annan inte enbart är en ekonomisk transaktion utan kan vara skillnaden mellan att leva som andra och att bara existera.

Vi ställer oss bakom förslaget som vi ska rösta om i dag, men vi har också ett särskilt yttrande för att tydliggöra våra ställningstaganden.

Anf. 16 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! I betänkandet som vi behandlar i dag rätas det ut en rad bekymmersamma frågetecken kring hur och när man ska ersätta och så vidare. Det är välkommet – det förenklar för de inblandade, så det står vi naturligtvis bakom.

Men samtidigt, som flera talare har tagit upp, löser det här inte de stora problem som vi har kvar med assistansersättningen. Detta innebär ju inte någon förbättring för de kanske 1 400 personer som förlorat sin assistans eller som fått nej och inte ja. I dag är det en av tio som får ja; övriga får nej. Det medför också orättvisor inom området. I dag är det faktiskt så att personer som har assistans behandlas mer förmånligt än personer som har blivit av med den, fått den reducerad eller fått nej. Det är en oacceptabel särbehandling.

Det här är, som flera har sagt, en stor frihetsreform. Den är avsedd att ge människor med funktionsnedsättningar möjlighet att leva ett liv som Svensson – LSS. Men den har urholkats under senare år, som flera också har påtalat. Nedskärningarna sedan 2015 har verkställts av Försäkringskassan, och enskilda assistansberättigade känner det in på bara skinnet. Men det är inte bara de utan också deras anhöriga och deras arbetsplatser, där de inte längre kan inneha arbeten därför att de har blivit av med sina assistenter.

Jag vill nämna skaparna av den här reformen. Jan Lindholm var inne på Bengt Lindqvist. Jag vill gå ännu längre tillbaka i tiden. Det var Karl Grünwald, som blev medicinalråd på Socialstyrelsen med de här frågorna på sitt bord, som med egen erfarenhet som läkare ute på fältet reagerade mot hur många människor med funktionsnedsättningar som fick bo på institution. Hans mantra var: Vi måste skapa ett samhälle där man kan bo som alla andra människor. Det måste vara möjligt. Han lade grunden till

LSS, som Bengt Westerberg plockade upp i sitt valmanifest 1985 och som Bengt Lindqvist sedan bejakade. Det är mycket tack vare att dessa båda Bengt samarbetade så väl som assistansreformen överlevde regeringsskiftet 1994. Det här är en tanke, en målsättning, som vi måste tillbaka till. Vi kan inte bara räkna kostnader hela tiden.

Vad gäller den pågående LSS-utredningen och ändrade direktiv läser vi dem kanske på lite olika sätt. Men jag tycker att det är ett felgrepp när regeringen sätter till utredningar och samtidigt skriver i direktiv att man inte får komma med några nyheter med mindre än att man tar bort andra saker, alltså att man måste hålla sig inom den budget som redan finns.

Jag menar att en utredning ska utgå från målsättningen att tillgodose funktionsnedsatta personers behov av att leva i frihet som andra. Man ska titta på vad det är för behov som behöver tillgodoses, kostnadsberäkna dem och lämna över till en regering. Sedan är det politikens sak att prioritera mellan olika angelägna områden, och då är det inte säkert att det här ska prioriteras bara inom det sociala området. Vi har ju avgränsade budgetområden i budgeten – nian, tian, elvan, tolv och så vidare. Det kan i så fall bli nedskärningar av anslag inom andra områden, för det handlar om vilka behov vi vill tillgodose.

Jag kan också se att vi har åldersdiskriminering i det här sammanhanget. Jag har talat om den tidigare i kammaren. Upp till 65 kan du vara assistansberättigad, men har du inte assistans utan får behov efter 65 är det hemtjänst och anhörigvård det handlar om. Vi ser grupper som kommer in i den här så att säga farozonen, nämligen de som polioskadades i de senaste epidemierna i början av 50-talet och de neurosedynskadade. Det finns andra exempel. Jag skulle gärna se att en sådan här regering tittar också på deras behov och beräknar vad assistans kostar i jämförelse med hemtjänst, anhörigvård, bortfall av arbetsinkomst och annat så att vi i politiken sedan kan prioritera.

Vi i Liberalerna står bakom det särskilda yttrandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)

§ 6 Slopad skattefrihet för förmån av hälso- och sjukvård

Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU20
Slopad skattefrihet för förmån av hälso- och sjukvård (prop.
2017/18:131)
föredrogs.

Anf. 17 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Betänkande SkU20 behandlar regeringens proposition *Slopad skattefrihet för förmån av hälso- och sjukvård*. I propositionen föreslås att skattefriheten slopas för förmån av hälso- och sjukvård i Sverige som inte är offentligt finansierad och för förmån av vård och läkemedel utomlands.

Anledningen till detta förslag kan man spekulera i – det motiveras bland annat med ökad transparens i skattesystemet och ökad likformighet

och likvärdighet i vården, men det handlar sannolikt lika mycket om att öka skatteintäkterna.

Sverigedemokraterna har yrkat avslag på propositionen helt enkelt för att vi menar att den inte löser några av de problem som vi står inför. Faktum är att problemen tvärtom riskerar att förvärras – och problemen är uppenbara.

Den offentliga vården i Sverige är överbelastad. Efter tre år med Stefan Löfvens regering har Sverige bland Europas allra längsta väntetider i vården. Efter att ha minskat under åren 2007–2014 växer vårdköerna dessutom kraftigt – de är nu tillbaka på samma höga nivåer som 2007. Över 100 000 personer står i vårdköer. Mer än var fjärde patient tvingas vänta längre än tre månader på operation i specialistvården.

Tillgängligheten inom den svenska sjukvården har de senaste åren befunnit sig i en nedåtgående spiral utan att ansvariga politiker tycks ha någon plan för att vända utvecklingen.

Vad är orsaken till att allt fler privata vårdförsäkringar har tecknats på senare tid? Det är en situation som har uppkommit till följd av att den offentliga vården är överbelastad, som jag nyss nämnde, och att den på vissa håll har en dysfunktionell organisation och dessutom saknar tillräckliga resurser. De bristande resurserna beror helt enkelt på att vi har en regering som inte tilldelar vården tillräckliga resurser samtidigt som man bedriver en invandringspolitik som belastar vården ytterligare utan att på något sätt bidra till dess finansiering.

Det nu liggande förslaget riskerar att belasta ytterligare. Regeringens förslag skulle leda till en ökad skattekostnad för alla dem som har tecknat sig för en sådan privat försäkring, vilket kan leda till att färre tecknar sådana försäkringar. I förlängningen får vi då anta att fler kommer att söka sig till den landstingsfinansierade vården.

Men i den situation som Sverige befinner sig just nu, med långa vårdköer, stressad vårdpersonal och brist på resurser, riskerar förslaget att förstärka den negativa utvecklingen i den krisande svenska sjukvården. Tidpunkten för detta förslag kunde alltså knappast vara sämre.

Oavsett om regeringens syfte med förslaget är att ta bort en gräddfil för bättre bemedlade eller att öka likformigheten i skattesystemet håller inte resonemanget. I förslaget tas skattefriheten bort för privat anställda men inte för statligt anställda stationerade utomlands.

Vissa remissinstanser har också påpekat att den nya lagen införs alldeles för snabbt för att företag ska hinna justera sina administrativa rutiner, vilket på kort sikt innebär en ökad administrativ belastning för företagen. Inte heller detta tar regeringen hänsyn till, och intressant nog gör inte den borgerliga delen av oppositionen det heller.

Som framgår av betänkandet är allianspartierna egentligen emot detta förslag. Ändå har de inte inkommit med någon reservation. Skulle den borgerliga Alliansen låta detta förslag gå igenom genom att lägga ned sina röster i morgondagens votering visar man återigen, med all önskvärd tydlighet, att decemberöverenskommelsen fortfarande är en i högsta grad levande realitet. Trots att det finns en majoritet i kammaren mot regeringens förslag kommer det ändå att bifallas. De som röstade för Alliansen i det senaste valet fick alltså en rödgrön politik som körs ända in i kaklet.

Prot. 2017/18:111
15 maj

*Slopad skattefrihet för
förmån av hälso- och
sjukvård*

Det saknas dock inte lösningar på grundproblemen inom vården. Som tidigare nämnts minskade vårdköerna i Sverige åren 2007–2014, och det kan de börja göra igen med rätt politik. I bland annat Danmark har man lyckats få bort vårdköerna helt, och vi är övertygade om att det är fullt möjligt även här i Sverige, med rätt prioriteringar.

Därför har Sverigedemokraterna valt att lägga huvuddelen av sina satsningar på dem som arbetar inom vården. Vi menar att kraftiga förbättringar för landets vårdanställda är helt avgörande för att förbättra tillgängligheten.

Sverigedemokraterna vill därför avskaffa de ofrivilligt delade turerna för vårdanställda, ge sjuksköterskor och undersköterskor möjlighet till kompetensutveckling på betald arbetstid och stärka den generella löneutvecklingen. Vi menar även att karensdagen bör slopas för vårdpersonal. Utöver detta har vi även föreslagit omfattande förstärkningar av hälso- och sjukvårdens övergripande verksamhet och kvalitet. Samtliga dessa förslag har vi också budgeterat för.

Fru talman! Denna proposition löser inga problem, utan den riskerar att förvärra dem vi redan har. Jag menar därför att propositionen bör avslås och yrkar därför bifall till reservation nr 1 i betänkandet.

Anf. 18 OLLE FELTEN (-):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 2, som bland annat innebär att betänkandet ska avslås.

Genom det förslag från regeringen som ligger bakom detta betänkande kommer regeringen att öka orättvisorna i vården och skapa längre vårdköer och längre sjukskrivningsperioder, och företag kommer att sättas i konkurs. Det tycker uppenbarligen regeringen är en bra politik. Det tycker inte jag. Alliansen verkar tycka ungefär som jag, men man låter regeringen hållas och genomföra detta skadliga förslag. Jag välkomnar att SD liksom Alternativ för Sverige vill avslå denna proposition.

Jag kommer i mitt anförande att peka på några av de faktorer som gör att förslaget leder fram till de beskrivna effekterna. Därefter kommer jag att beröra den häpnadsväckande slappa attityd mot den demokratiska beslutsordningen som gör att så här dåliga lagförslag kan tröskas igenom Sveriges riksdag.

Fru talman! Fler än 600 000 personer har i dag privata vårdförsäkringar. De kan vara helt privata eller tecknade via en arbetsgivare. De har alltså en viktig uppgift att fylla, inte minst för att kapa väntetiderna för nödvändig vård och därigenom minska både lidande och kostnader för sjukskrivningar. Om privata vårdförsäkringar minskar kraftigt kommer belastningen på den offentliga vården att öka påtagligt. Vi kommer också att se förlängda sjukskrivningsperioder.

Det finns därför flera goda skäl att i dagens pressade offentliga vårdssituation uppmuntra personer att teckna privata vårdförsäkringar. Skattebefrielse är en bra väg att lösa den frågan på eftersom man ändå genom skattsedeln betalar för den offentliga vård man inte utnyttjar. Det blir därmed en rättvisefråga att privata vårdförsäkringar borde vara fullt avdragsgilla.

En av huvudanledningarna till att privata vårdförsäkringar alls förekommer är att den offentliga vården inte svarar upp till rimliga krav på en väl fungerande vårdapparat. Extrema väntetider och en därmed ökande vårdtyngd hos vissa patienter men även dödsfall i väntan på vård gör att förtroendet för den offentliga vården sviktar. Det är en av huvudanledningarna till att de privata vårdförsäkringarna har ökat så mycket.

Man räknar med att cirka hälften av dagens sjukvårdsförsäkringar kommer att försvinna efter denna skattesmäll. Det kommer att medföra att flera vårdbolag kommer att få problem, och några kommer sannolikt att gå i konkurs på grund av detta. Dessutom slår skattechocken mest mot de försäkringstagare som har lägst inkomst, tvärtemot regeringens uttalade målsättning. Jag måste ställa frågan: Hur tycker ni rödgröna kämpar att det fördelningspolitiska övervägandet ser ut med det som utgångspunkt? Jag anser att förslaget är en dålig idé.

Fru talman! Många små företag är helt beroende av att personalen har en absolut minimal frånvaro. En viktig fråga, vilket till exempel Svenskt Näringsliv och Företagarna poängterar i sina remissvar, är att försäkringar för hälso- och sjukvård är en avgörande del av företagets viktigaste redskap för att uppfylla sitt arbetsmiljöansvar och för att minska sjukfrånvaron.

Eftersom småföretag har en mycket viktig uppgift att fylla i det svenska samhället, till exempel när det gäller att öka sysselsättningen, finns det också ett samhällsligt intresse av att de fungerar så smärtfritt som möjligt. Med tanke på att landstingen inte förmår att leverera en adekvat nivå på den offentliga vården är det högst rimligt och logiskt av många småföretagare att försäkra sig om en effektiv vård för sina medarbetare när den behövs. Det är en överlevnadsfråga för många småföretag.

Motsvarande problem finns även i större företag.

Även av detta skäl är det en kontraproduktiv åtgärd att öka beskattningen av sådana försäkringar.

Regeringens fiskala hunger visar sig också genom att den föreslagna förmånsbeskattningen bygger på en ologisk grund. Värderingen av den förmenta förmånen måste i stället göras på ett adekvat och logiskt sätt. Den bör därför kopplas till den kostnad som försäkringstagaren skulle belastas med om vården utfördes av den offentliga vården.

Det betyder att om den försäkringsbetalda vården är gratis skulle förmånsvärdet bli aktuell patientavgift, det vill säga de kostnader man inte behöver betala i jämförelse med den offentliga vården. Allt annat blir en rent fiskal ambition. Man bör också få göra avdrag för de självrisker man betalar vid utnyttjandet av försäkringens tjänster.

När Alternativ för Sverige styr utformas regler så att de blir rättvisa och likvärdiga, inte som nu när de rödgröna och Alliansen skapar orättvisor.

Regeringen föreslår att vård och läkemedel i samband med utlandsarbete även fortsättningsvis ska vara skattebefriade. Det är en i grunden bra ordning, men det bör inte vara olika förutsättningar för statligt och privat anställda i detta avseende. För statligt anställda vill regeringen att vård- och läkemedelskostnader även för medföljande ska vara skattebefriade, vilket inte föreslås gälla för privatanställda. Det finns inga skäl att frånga likabehandlingsprincipen i detta avseende. Det ska vara likvärdiga regler för alla i vårt alternativ för Sverige.

Fru talman! I budgetpropositionen för 2018 aviserade regeringen ett ofärdigt förslag om att slopa skattefriheten för förmån av hälso- och sjukvård. Regeringen anser därmed att förslaget bör betraktas som en del av budgeten, med hänvisning till idén om en samlad budgetprocess. Regeringen anser därför att det inte går att yrka avslag på propositionen om det skarpa förslaget, som nu – drygt fem månader senare – har beretts färdigt.

Samma metodik användes för att trumfa igenom höjd avkastningsskatt på investeringssparkonto och kapitalförsäkringar i november 2017. Regeringen smyger därmed in idéer om skatteförslag i budgetprocessen som om de vore färdiga förslag. Därmed frångår man regeringsformens beredningskrav. Alliansen protesterade högljutt i november men lade sig platt i beslutet, och därmed var sveket mot skattebetalarna ett faktum.

Vi kommer med stor sannolikhet att få höra flera av allianspartiernas företrädare stå här i talarstolen och berätta hur dåligt de tycker att förslaget att slopa skattefriheten för förmån av hälso- och sjukvård är. Om de gör detta har de alldeles rätt; det är ett mycket dåligt förslag som kommer att få allvarliga konsekvenser för vården, företagen och enskilda personer. Strax efter det att de berättat hur illa de tycker om förslaget kommer de att säga att de ändå låter regeringen få som den vill och att de låter förslaget bli lag. Någon av Alliansens företrädare kommer gissningsvis också att säga att de kommer att riva upp beslutet så fort de kan, vid ett senare tillfälle.

Regeringen bryter alltså mot regeringsformens beredningskrav, och Alliansen låter det ske, precis som man lovade i decemberöverenskommelsen. I en annan aktuell proposition vill man dessutom ändra på riksdagsordningen så att man ska kunna göra dessa aparta avsteg från den nuvarande ordningen utan att få kritik. Det är ett oetiskt och odemokratiskt agerande som sätter riksdagens arbetsformer på spel.

Fru talman! Vi menar att den här typen av förslag – det finns elva liknande fall i budgetpropositionen för 2018 års statsbudget – inte bör få hanteras inom ramen för den samlade budgetprocessen. Det strider mot den grundläggande intentionen i riksdagsordningen, som bygger på att beredda förslag i budgeten ska hanteras i ett samlat rambeslut. Det strider också mot beredningskravet i regeringsformen. Förslag som inte är färdiga ska inte finnas med i budgeten. Det är inte svårare än så, åtminstone inte när Alternativ för Sverige regerar.

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft redan den 1 juli. Detta innebär att redan ingångna avtal om försäkringar för hälso- och sjukvård plötsligt får helt nya förutsättningar. Vi måste ha stabila spelregler så att man kan agera långsiktigt och hållbart ur olika perspektiv. En så snabb ändring av en väsentlig fråga som berör 600 000 personer är inte acceptabel därför att den innebär att de företag som hanterar försäkringarna för sina anställda inte har en rimlig chans att hinna med att hantera de administrativa krav som följer med lagändringen.

När Alternativ för Sverige styr ska det alltid finnas tillräckligt med tid för ett seriöst genomförande av nya lagar.

Anf. 19 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag vill börja med att påpeka att regeringen, i och med det betänkande vi i dag ska debattera, drar budgetregelverket till dess yttersta spets. Regeringen nyttjar betänkandet till att missbruka budgetregelverket.

När regelverket fastställdes var aldrig syftet att inkomstberäkningen i höst-budgeten skulle vara ramen och att en särproposition skulle läggas fram ett halvår senare, så som regeringen nu gör. Detta agerande riskerar att påtagligt nagga förtroendet för det finanspolitiska ramverket i kanten.

Fru talman! Regeringen vill beskatta anställda för privat sjukvård som arbetsgivarna erbjuder. Detta drabbar fler än 400 000 personer som har en privat sjukvårdsförsäkring genom sin arbetsgivare. Även de som får privat sjukvård betald av arbetsgivare utan försäkring får ökade kostnader.

Förslaget om slopad skattefrihet för förmån av hälso- och sjukvård är kontraproduktivt. Att kunna erbjuda sina anställda vård innebär att hälsan ökar och sjukfrånvaron minskar. Det är en vinst för såväl samhället som den anställda och företaget.

Argumentet att det handlar om gräddfiler in i den offentliga vården stämmer inte. Det är inte möjligt att med hjälp av en privat sjukvårdsförsäkring gå före i någon vårdkö eftersom offentligt finansierad vård och privat finansierad vård har separata köer. Privata vårdgivare måste först ta emot patienter i enlighet med de avtal de har med landsting och regioner. Patienter som har sjukvårdsförsäkring tas sedan emot i mån av utrymme. Det säger lagen.

Regeringens förslag är ett slag mot folkhälsan, en bromskloss i företagets arbete för minskad sjukfrånvaro och en ökad kostnad för vanligt folk som vill ha en trygghet mot sjukdom. Det är ett riktigt dåligt förslag. Centerpartiet vill i stället premiera reformer som skapar en mer hållbar arbetsmarknad där det är enkelt att få hjälp om du blir sjuk.

Fru talman! Regeringens förslag är inte bara dåligt i sak, utan det är även tveksamt och dåligt utformat. Jag tänker först och främst på att regeringen genomför en omfattande skatteförändring under pågående skatteår. Detta innebär ett antal utmaningar och olägenheter.

För de företag som redan betalat in avgifter för helåret skulle skattefriheten exempelvis gälla för hela året. Men för de företag, däribland en betydande andel mindre företag, som betalar sina avgifter för hälso- och sjukvård löpande försvinner avdragsrätten helt plötsligt från den 1 juli. Denna typ av ryckighet och oförutsägbarhet kan vi inte ha i ett rättssäkert skattesystem som Sveriges.

Fru talman! Centerpartiet är därför emot regeringens förslag. Vi säger nej till det i vår skuggbudget. Även övriga allianspartier har redovisat samma uppfattning. Förslaget har påverkan på statens inkomster och ingår i den inkomstberäkning som beslutades av riksdagen hösten 2017. Inkomstberäkningen är fastställd i den helhet som budgetbeslutet innebär. Den särproposition som dagens debatt gäller syftar till att genomföra den lagändring som följer av budgetbeslutet.

Förändringar i delar av budgetbeslut i efterhand kan få långtgående konsekvenser, inte bara för det politiska systemet utan även för svensk ekonomi. Vi vill inte tillbaka till den tid då utgifter skenade och det saknades täckning på inkomstsidan. Eftersom Centerpartiets budgetmotion har avslagits avstår vi i detta ärende från att delta i omröstningen om särpropositionen.

Fru talman! Regeringens hantering av budgeten visar i det nu aktuella fallet på att vi behöver se över och uppdatera det finanspolitiska ramverket. Vi måste formalisera och i skrift ange hur vissa frågor ska beaktas. En

sådan viktig fråga är det så kallade reservationsförbudet. Från allianspartiernas sida har vi påpekat och krävt detta, senast i den utredning som kom föregående höst. Den hade i uppdrag att titta på en tydligare budgetprocess och hade samma namn.

Vi fick inget gehör från övriga partier i den utredningen, vilket jag beklagar. Från företrädare för allianssidan kommer dessa frågeställningar att ytterligare beaktas och redovisas här från talarstolen. Faktum kvarstår dock när det gäller hur synen på reservationsförbudet ska tolkas, och det måste definieras ytterligare. Det får inte finnas otydligheter i ramverket.

Fru talman! Direkt efter valet vill Centerpartiet återställa ordningen och dra tillbaka regeringens skattehöjning på privat vård genom arbetsgivarvare, så att företagen kan fortsätta arbeta för minskad sjukfrånvaro och så att vanligt folk slipper betala extra för att få hjälp när de blir sjuka. För Centerpartiet är detta en alltför viktig fråga för att släppa här och nu.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att allianspartierna har ett gemensamt särskilt yttrande i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 20 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Detta ärende om skattefrihet för hälso- och sjukvård har egentligen två dimensioner. Den ena är strikt skattepolitisk, att utifrån en logik och symmetri skapa ett skattesystem som är rimligt, förutsägbart och likformigt. Det tycker vi är bra. Denna reform om skattefrihet för hälso- och sjukvårdsförsäkringar infördes 1946, när vi inte hade en allmän sjukförsäkring. Den infördes först 1955. Det är alltså en ålderdomlig kvarleva som har slumrat till nu. Jag återkommer till detta.

Den andra dimensionen är kanske mer angelägen. Den handlar om en solidarisk finansiering och en rättvis och behovsstyrd fördelning i avsikt att skapa en jämlik sjukvård.

Förra tisdagen hade radions utmärkta *Studio Ett* två block där samtliga riksdagspartier debatterade och framförde sina synpunkter kring hälso- och sjukvården. Jag lyssnade på debatten. Den handlade mycket om resurser, tillgänglighet, prioriteringar och de utmaningar som hälso- och sjukvården står inför i och med den medicintekniska utvecklingen och den kostnadsutveckling som den innebär. Jag hörde inte någon tala om separata hälso- och sjukvårdsförsäkringar – inte ett pip från något parti som tyckte att detta var någonting angeläget att föra in och välsigna i debatten.

Fördelen med en gemensam finansiering och en gemensam organisation för hälso- och sjukvård är, förutom jämlikhetsaspekten, att den kännetecknas av låga transaktionskostnader. Resurserna går till vården och inte till bolagen eller försäkringsverksamheten. Den privata finansieringen kännetecknas av höga transaktionskostnader, liten solidaritet och en obefintlig jämlikhet.

Det som vi har sett när det gäller den privata sjukvårdsförsäkringen är en snabb expansion från den rännil som jag talade om. Den är inte slumpartad, utan det finns en stark piska från kapitalintressen som driver fram en marknadsliknande vård och omsorg. Ty där finns penningen och lurar och kan hämtas.

Moderaternas stora flaggskepp, sjukhuset Nya Karolinska – denna skvader – blir obegripligare för varje rapport man får om hur den moderata landstingsledningen har hanterat sjukhuset. Det är egentligen skapat som en apparatur och mekanism för fristående gallerior att kunna operera med privat sjukvård. Där möter nyliberala intressen i vård och omsorg försäkringsintressen och försöker skapa förutsättningarna. En av de viktigaste förutsättningarna för att skapa detta är att driva på de privata sjukvårdsförsäkringarna.

Ni som tycker att detta är så angeläget måste väl rimligen ha en uppfattning om att någon ska ha en bättre försäkring än någon annan och att någons krämpa värderas högre än någon annans. Annars behövs ju inte den försäkringen. Då behövs bara den gemensamma försäkringen, alltså den försäkring, Per Åsling, som många självägande skogsbönder och torpare var med och slogs för, för att de skulle få rimliga villkor och rätten till hälso- och sjukvård. Det var en erövring av småfolket när den allmänna sjukförsäkringen kunde införas. Vi socialdemokrater kommer inte att medverka till att skjuta sönder den. Hälso- och sjukvård ska försäkras gemensamt, och endast det bästa är gott nog åt hela folket.

(Applåder)

Anf. 21 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Den sittande regeringen fortsätter sin skattehöjarpolitik. Under denna mandatperiod har skatterna hittills höjts med 60 miljarder kronor. Statens utgifter har ökat med 100 miljarder kronor. Detta slår direkt mot företag, mot företagare, mot den som anstränger sig, mot den som gör rätt och mot dem som är motorn i svensk ekonomi och därför grunden för den gemensamma välfärden.

Att den sittande regeringen nu ytterligare vill beskatta den som tar ansvar för arbetstagares ohälsa, för den psykiska ohälsan och för arbetsgivare som vill förebygga och motverka sjukfrånvaro är direkt dålig politik. Det är en direkt kontraproduktiv politik. Det är dessutom någonting som går stick i stäv med det som regeringen säger i samma andetag, nämligen att man vill förändra och förbättra. Man säger alltså en sak men gör det helt motsatta.

Fru talman! Det är under den sittande regeringen som vårdköerna har fördubblats. Över 100 000 patienter står nu i vårdköer. Att över 650 000 personer – varav de flesta, över 70 procent – har fått ett stärkt ansvar av sin arbetsgivare är självklart till gagn för den enskilde arbetstagaren. Att många företagare som är små – det är många enmansföretagare – och starkt beroende av nyckelkompetensen har gagnats och att det gemensamma, tillsammans i samhället, har gagnats är självklarheter.

De här förslagen går dock stick i stäv med tanken att förbättra och förstärka, förebygga ohälsa och psykisk ohälsa samt minska sjukfrånvaron. För alla oss som vill bryta den negativa utvecklingen när det gäller den psykiska ohälsan, som tyvärr fortsätter att växa, går dessa förslag stick i stäv med arbetet. Regeringens förslag har helt enkelt många felaktiga utgångspunkter. Regeringens förslag kan till och med förvärra läget och få negativa konsekvenser för tillgängligheten till den gemensamma vården.

Mot den bakgrunden har vi sagt nej, röstat nej och varit emot de här förslagen i samband med budgetbehandlingen i höstas. Förslagens påverkan på statens inkomster ingår i den inkomstberäkning som beslutades av riksdagen i höstas. Inkomstberäkningen är fastställd i sin helhet i samband med budgeten, och den lagstiftning som i dag följer av detta hänger samman med den sammanhållna budgetprocess som riksdagen som helhet har ställt sig bakom. Om nu riksdagen skulle ändra delar av ett budgetbeslut i efterhand skulle det få långtgående negativa konsekvenser för svensk ekonomi – men framför allt för tilliten till svensk politik.

Förslaget är illa berett och innehåller väldigt många felaktigheter och otydligheter, inte minst i gränslandet mellan det som är förebyggande hälsa, det som är vård och det som är företagshälsovård. När det gäller hur man har tänkt sig att detta ska gå ihop är regeringen svaret skyldig.

Fru talman! Låt mig därför vara tydlig från Moderaternas och allianspartiernas sida: Alla skattehöjningar som slår mot dem som anstränger sig – de som jobbar, sparar och vidareutbildar sig – är skattehöjningar som Moderaterna och allianspartierna inte vill se. Vi gör allt för att se till att det ska bli en ny regering och driver en annan politik här i riksdagen. Vi har ett annat budgetförslag – ett budgetalternativ för växtkraft och för att Sverige ska gå framåt.

Vi vill dock samtidigt värna ordning och reda i statens finanser, fru talman. Långsiktighet ska prägla spelreglerna för svensk ekonomi. Så sårbar är nämligen svensk ekonomi. Ramverket påverkar Sveriges finanser. Vi känner därför oro när inte alla partier i Sveriges riksdag förhåller sig till det gemensamma regelverket, speciellt när det gäller budgetpraxis, det finanspolitiska ramverket och en sammanhållen budgetprocess. Vi förutsätter att alla andra partier i Sveriges riksdag förhåller sig till en samlad, gemensam budgetprocess.

Vårt ramverk har tjänat Sverige väl under lång tid. Det är väldigt lätt att glömma det. Inte minst i en tid av internationell högkonjunktur och när svensk exportindustri blomstrar är det lätt att glömma bort varför det finanspolitiska ramverket kom till. Det kom till i en tid av tung finanspolitisk kris eftersom Sverige är ett litet, starkt exportberoende land och starkt beroende av sin omvärld.

Nu kan man ta lätt på det. Nu kan det vara lätt att göra ett avsteg och inte förhålla sig till praxis, som man till exempel gjorde 2013. Då medverkade flera av partierna till att bryta ut och inte förhålla sig till den gemensamma, samlade budgetprocessen. Men vi menar att det snarare är i dessa tider, då det går bra för svensk ekonomi tack vare en stark internationell högkonjunktur, som vi ska värna stabila spelregler inför framtiden. Det är just i dessa tider vi ska ta ansvar som folkvalda och se till praxis och helheten. Spelregler gäller i dag, och de gäller i morgon. De gällde även i går. Vi förhåller oss till dem. Vi medverkar vid varje möjligt samtal för att se till att få en samlad, gemensam budgetprocess och för att den ska vara så stabil som möjligt på kort och på lång sikt. Därför väljer vi att avstå i den omröstning vi har i morgon, med hänvisning till vår budget, till att vi är emot förslaget och till att vi har röstat om det vid ett tidigare tillfälle.

(Applåder)

Anf. 22 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Det var ett intressant föredrag, men det finns tre frågeställningar som jag tycker lämnades obesvarade. Jag skulle gärna vilja ha svar på dem.

För det första vet vi av handlingarna att intäkten till försäkringsbolagen för den här försäkringen ligger på 2,4 miljarder. Nu vill jag be om en uppgift om hur stort skadeutfallet är.

Min andra fråga är: Tycker Cecilia Widegren och Moderaterna att mer eller mindre av hälso- och sjukvård ska bedrivas privat i vårt land?

Min tredje fråga är: Om du har två personer där hemma i Norra Vånga som ramlar och blir lika skadade, vem ska då gå först – den som har den privata sjukvårdsförsäkringen eller den som omfattas av den gemensamma?

Det är mina frågor.

Anf. 23 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Tack för att du begärde replik, socialdemokraten Peter Persson! Det finns nämligen angelägna frågor som även regeringens företrädare bör svara på och som bör föras till riksdagens protokoll. Bland annat gäller det frågan om Socialdemokraterna i dag och i framtiden alltid kommer att förhålla sig till det gemensamma budgetregelverket, den gemensamma budgetprocessen och den praxis som råder i Sveriges riksdag och aldrig mer göra den typen av avhopp från liknande ramverk som Socialdemokraterna gjorde år 2013.

Peter Persson frågar om hälso- och sjukvården. Den ska grundas på en gemensam solidarisk finansiering och utföras av den som är bäst lämpad, och vi ska tillsammans kontrollera och följa upp den kvalitet som kommer patienterna till godo inom den finansieringen. Det finns inte och har aldrig funnits olika köer inom den gemensamma hälso- och sjukvården, för den hälso- och sjukvårdslag som Sveriges riksdag står bakom är tydlig med att det är behoven som styr vem som får hjälp i hälso- och sjukvården. Det avgörs inte av form av försäkring, skatteunderlag eller liknande. Det har det aldrig gjort och kommer aldrig att göra utifrån den svenska sjukvårdslagen; det kan vilken läkare eller sjuksköterska som helst gå i god för.

Avslutningsvis kan jag bara konstatera att Peter Persson kanske sov på den interna hearing vi hade i skatteutskottet, där man hade möjlighet att ställa alla typer av frågor till Svensk Försäkring om effekterna av regeringens förslag. Det kan även vara så att effekterna inte är tillräckligt klara, eftersom förslaget är så dåligt utrett att Peter Persson inte kan få svar från Regeringskansliet och därmed ställer oppositionen till svars.

Anf. 24 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Min fråga var egentligen en kontroll av sömntillståndet hos ledamöter på utskottssammanträdet. Jag sov inte, utan jag kan svara på den första frågan jag ställde och som du inte svarade på, Cecilia Widegren. Det är 2,4 miljarder i premieintäkter och 0,5 miljarder i skadeutfall. Det blir 1,9 miljarder i ren intäkt till bolagen för denna försäkring. Hur många vårdcentraler hade man inte kunnat driva för den summan?

Ni är ju bolagens bästa vän. Era skor kanske inte är lika slitna som Sverigedemokraternas – de ränner runt på olika expeditioner och i finanspalats och hämtar sitt motionsunderlag. Men ni är smittade av samma sak. Ert intresse här är inte vanligt folks behov av vård och omsorg, utan det är att skydda försäkringsbolagens stora intäkter.

Du svävar iväg när det gäller frågan om privat och offentligt, och jag förstår det. Detta är nämligen Moderaternas verkligt ömma punkt. Det finns ett stort och starkt folkligt stöd för att skattepengar ska gå till verksamheter inom exempelvis hälso- och sjukvård och inte rinna iväg i transaktioner eller i form av privata vinster.

Ej heller kunde du besvara frågan om hur man i Norra Vånga skulle förhålla sig till de två stackarna och vem som skulle få vård först. Men nu har du en chans till att svara.

Anf. 25 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Låt mig inleda med att säga att Moderaterna och allianspartierna alltid främst kommer att värna patienten och kvaliteten för patienten. Det är detta som vi följer upp, och det är detta som vi i alla lägen – utifrån det ansvar som vi har – kommer att se till att stärka. Vi kommer inte att medverka till att vårdköerna fördubblas.

Vi har dessutom ett facit på att kunna vara en regering som ser till att drastiskt minska vårdköerna och att öka tillgängligheten i hälso- och sjukvården för att stärka den så mycket som möjligt. Med detta facit kommer vi att be om ett ytterligare mandat från svenska folket för att se till att kapa de vårdköer som den sittande regeringen har medverkat till.

Det gör mig beklämd att en socialdemokrat som Peter Persson inte tar chansen att för framtiden slå fast och få fört till riksdagens protokoll att Socialdemokraterna går att lita på vad gäller en sammanhållen budgetprocess. Det gör mig djupt oroad och mycket beklämd att en så viktig fråga, som hänger över alla sakpolitiska områden, inte tas upp när den ställs och är så konkret och oerhört enkel att svara på. Tar man sig an att vara ett framtida statsbärande parti? Det är kanske det som håller på att falla nu.

Avslutningsvis kan jag konstatera att jag svarade väldigt tydligt på hur hälso- och sjukvårdslagen fungerar. Det är behoven som sätts främst. Det är detta som styr vem som får vård i Sverige. Det ska vara så, det har varit så och vi värnar den solidariska gemensamma hälso- och sjukvården som grund även framgent.

(Applåder)

Anf. 26 OLLE FELTEN (-) replik:

Fru talman! Nu har vi hört både Per Åsling och Cecilia Widegren bekräfta mina farhågor och förklara att detta är ett dåligt förslag men att man inte kommer att göra någonting åt det. Man lägger sig platt för den röd-gröna regeringens dåliga budgethantering.

Det håller helt enkelt inte. Man kan inte agera på detta vis. Det finns bara en korrekt beskrivning av det agerande som Alliansen här ger uttryck för, nämligen hyckleri. Det är ingenting annat än det. Det är nämligen möjligt att stoppa förslaget. Frågan är om Cecilia Widegren och hennes kollegor kommer att göra det. Det handlar bara om att trycka på rätt knapp i morgon. Jag välkomnar om man tar sitt förnuft till fånga och tar detta steg.

Cecilia Widegren pratade också om den gemensamma budgetprocessen. Visst, det är en jätteviktig fråga – jag håller med om det. Men denna process måste byggas på förslag som är beredda i enlighet med regeringsformen. Förstår inte Moderaterna och Cecilia Widegren det? Det är ju en jätteviktig fråga – annars kan man ju peta in vilka sagor som helst i en budgetprocess, och Cecilia Widegren kommer att rösta för det eller lägga sig platt för det oavsett vilket.

Jag måste ställa frågan också i detta avseende: Tycker verkligen Cecilia Widegren att förslag som inte är beredda i enlighet med regeringsformen ska kunna läggas in i en budgetprocess? Jag tycker inte det. Tycker verkligen Alliansen att man ska kunna göra det?

Anf. 27 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Det är väldigt lätt för en före detta sverigedemokrat som numera är partilös ledamot av Sveriges riksdag, och som vid ett tidigare tillfälle tog möjligheten att inte bemöda sig att förhålla sig till budgetpraxis eller till det finanspolitiska ramverket, att återigen stå här i talarstolen och säga att det bara är att göra så eller så.

I mitt anförande försökte jag att tydligt redogöra för hur viktigt det är att vara långsiktig vad gäller de spelregler som vi har gemensamt i tider då det går bra för svensk ekonomi tack vare en internationell högkonjunktur. Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna gjorde gemensam sak när de bröt ut en del av budgeten 2013. Detta är inte Moderaternas och allianspartiernas förhållningssätt till det finanspolitiska ramverket och till den budgetpraxis vi har, eller för den delen till en sammanhållen budgetprocess.

Vi vill ha ordning och reda i spelreglerna och i det långsiktiga ramverket. Vi vill diskutera innehållet – vi vill ha en diskussion och en match i svensk ekonomi om de viktiga besluten inför framtiden. Men hur blir det om vi inte kan förhålla oss till spelreglerna utan hela tiden ska ändra spelplanen? Hur skulle en fotbollsmatch se ut, Olle Felten, om man ändrade spelreglerna för att lättare kunna göra mål på sin motståndare om man så ville? Hur skulle en hockeymatch se ut, Olle Felten, om man ändrade spelreglerna lite grann som det passade i största allmänhet?

För oss är dessa frågor större och viktigare än så. Förslaget innehåller dålig politik – det har vi röstat om, och det är vi tydliga med. Men vi är också väldigt tydliga med att vi förhåller oss långsiktigt vad gäller de gemensamma spelreglerna, som vi som folkvalda har ett ansvar för.

Anf. 28 OLLE FELTEN (-) replik:

Fru talman! Det var ju bra att Cecilia Widegren tog upp frågan om spelregler, för det är precis detta som det handlar om. Regeringen tänjer på spelreglerna när man kastar in oberedda förslag i budgetprocessen, och jag förstår inte att Alliansen och Cecilias parti Moderaterna ställer upp på den regeländring som regeringen gör när man agerar på detta vis. Elva skatteförslag i årets statsbudget saknar beredning i enlighet med regeringsformen, och sedan kan Moderaterna och Cecilia Widegren stå och prata om att man ska följa spelreglerna.

Ni har lagt er platt för en budget som innehåller elva oberedda skatteförslag. Jag kommer aldrig att ställa upp på en sådan ordning. Denna typ av spelregler hör inte hemma i Sveriges riksdag, och den hör inte hemma i regeringsformens förklaring om hur beredning ska se ut. Den hör heller inte hemma i riksdagsordningens beskrivning av hur budgetprocessen ska se ut, utan den hör hemma på soptippen.

Jag måste ställa frågan igen: När ska M börja att se till det faktiska innehållet – som Cecilia Widegren just talade om – och inte bara till kulisserna i viktiga budgetfrågor? Det är ju precis det ni har gjort. När ska ni börja att titta på sakfrågorna?

Anf. 29 CECILIA WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Den diskussion som vi har nu handlar inte bara om denna mandatperiod utan också om någonting som våra efterträdare ska arva och ha med sig. Därför är det oerhört viktigt för oss moderater och för allianspartierna att vi här kan stå och säga någonting som våra efterträdare kan arva i form av hur vi förhåller oss till de gemensamma regelverken och hur vi verkar inom de ramar som vi gemensamt har tagit fram. I detta fall är det en budgetpraxis från 1996. Jag satt inte i Sveriges riksdag då, men jag förhåller mig till vad mina företrädare en gång i tiden var med och tog fram och till den budgetpraxis som har rått.

Jag har haft kollegor som har suttit i den gemensamma budgetberedningen, och jag förhåller mig också till detta i ett ansvarstagande som vi här har att göra.

Det är tråkigt att en partilös ledamot av Sveriges riksdag inte håller sig till de gemensamma regelverken. Annars kunde vi ha haft en diskussion om det som är det gemensamma, nämligen hur vi ska stärka patienten och få bättre tillgänglighet i hälso- och sjukvården. Det hade varit en mycket bättre diskussion och ett bättre samtalsämne.

Det är dålig politik, och den ska i papperskorgen. En regering som inte kan ta fram regeringsfähiga förslag, och som ser till att dra ut på processerna så att Sveriges riksdag får hantera den här typen av frågor i maj månad, ska såklart bytas ut. Det går vi till val på. Vi från allianssidan är dessutom förberedda för att axla ett sådant ansvar, som bygger på en gemensam sammanhållen politik och där regelverken också hänger ihop med det politiska innehållet.

(Applåder)

Anf. 30 RASMUS LING (MP):

Fru talman! Det är inte så ofta som hälso- och sjukvården är uppe till debatt när skatteutskottet hanterar betänkanden. Men det finns en skatteaspekt också på denna i den proposition som har kommit till riksdagen om slopad skattefrihet för förmån av hälso- och sjukvård.

Det här är ett förslag som är en del av budgetpropositionen för 2018 och som nu har kommit som en särproposition. Förslaget innebär att sjukvård inte längre ska vara en skattefri förmån, utan den som får den betald av sin arbetsgivare ska förmånsbeskattas för detta.

Vi brukar vara eniga, åtminstone hyggligt, om att skattesystemet ska vara enkelt, konsekvent och neutralt. Det är få saker som man kan få som en skattefri förmån, och därför är det rimligt att detta tas bort.

Det har med tiden blivit ganska många som har en privat sjukförsäkring betald av sin arbetsgivare. Den som har mest att tjäna på det är den som har den högsta marginalskatten, så också ur ett fördelningspolitiskt perspektiv framstår det som rimligt med denna förändring. Det är också väsentligt fler män än kvinnor som i dag har en sådan försäkring betald av arbetsgivaren, omkring två tredjedelar.

I Sverige har vi en offentligfinansierad sjukvård. Oavsett vad ens sjukdom eller skada beror på och oavsett vad man har för betalningsförmåga får man vård efter behov. Den som är sjukast prioriteras högst. Det är en bra modell. Regelverket med skattefrihet kom till av förenklingsskäl när väldigt få berördes. Nu, när det har blivit ganska många, finns det därför skäl att ändra detta.

Fru talman! Sjukvården seglar upp som en väldigt viktig fråga, inte minst inför det stundande valet. Och det är bra, för det är ett område som är mycket viktigt. Vi har en väldigt bra sjukvård i Sverige, men det finns en utvecklingspotential. Att stärka primärvården, inte minst för att avlasta akutsjukvården, är en viktig del, liksom att utbilda fler sjuksköterskor och värna arbetsmiljön, så att personal kan stanna kvar. Sjukvården behöver också mer resurser. Även om detta inte är hela svaret är det en viktig del. Tillgängligheten behöver förbättras. Vi behöver också ta till vara digitaliseringsens möjligheter på ett betydligt bättre sätt. Inte minst handlar det naturligtvis också om det förebyggande arbetet. I det sammanhanget är det viktigt att inte glömma den psykiska ohälsan, inte minst bland den yngre befolkningen.

Fru talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

(Applåder)

Anf. 31 MATHIAS SUNDIN (L):

Fru talman! Först vill jag säga att vi från Liberalernas sida tycker att detta är ett mycket dåligt förslag. I vår budget i höstas hade vi inte med denna skattehöjning, och vi röstade nej till den i budgetprocessen. Om vi tillsammans med alliansvännerna vinner valet och kommer i regeringsställning i september kommer vi att riva upp beslutet i den första budgeten.

Jag ska inte tala mer om denna sakfråga utan i stället om budgetprocesssakfrågan. Mina kollegor har här tidigare argumenterat väl i sak och även vad gäller budgetprocessen, men jag tänkte fördjupa mig något ytterligare i detta.

Den senaste utredningen i frågan, *En sammanhållen budgetprocess*, ett betänkande av Kommittén om en tydligare budgetprocess, är en kioskvältare. Den kommer som film i höst för er som inte orkar läsa den nu under sommaren. I denna finns det en hel del som är nyttigt att ta till sig, inte minst för partilösa riksdagsledamöter här i kammaren, speciellt partilösa riksdagsledamöter som talar om svenska traditioner. Här har vi en svensk tradition att väldigt mycket beslutande mellan regering och riksdag i Sveriges riksdag bygger på praxis och överenskommelser mellan partierna, som håller över valen och mellan partierna, trots att ledamöterna byts ut. Detta får man inte minst stor respekt för när man sitter i konstitutionsutskottet och ser detta dagligen, men det pågår i alla utskott hela tiden.

Det som skedde 2013 var att den dåvarande oppositionen med Socialdemokraterna i spetsen bröt denna praxis och bröt ut en del ur budgeten.

Detta har de socialdemokrater som satt i utredningen bett om ursäkt för. De sa att det var fel och att de inte kommer att göra det igen. Jag hoppas verkligen att detta stämmer och att det kommer att hålla framöver. Jag väljer att lita på detta. Vi kommer i alla fall inte att vara de som bryter mot detta.

Anledningen till att vi har en sammanhållen budgetprocess är att vi tidigare hade en osammanhängande budgetprocess. Den var lång och väldigt snårig. Den var svår för regeringen, och den var ännu svårare för oppositionen. Det gjorde bland annat att statens finanser hela tiden var i gunning. Det var inte bara av den anledningen, men det bidrog till den oordning som rådde i statens finanser.

Därför började man på 90-talet att titta på hur man kunde få en samlad budgetprocess och har sedan genomfört detta i olika steg. Därför antar vi budgeten först i ett rambeslut. Därför är det så viktigt, står det bland annat i utredningen, att man när dessa beslut är tagna inte senare bryter sönder budgeten. Om vi här i dag skulle fälla detta förslag – det är mycket frestande, och det finns i sak väldigt goda argument för detta – skulle det helt plötsligt uppstå ett hål i statens budget. Nu är det ”bara” en miljard i denna gigantiska statsbudget. Men det är inte summan här som är avgörande, utan det är principen. Det kunde lika gärna vara 15 eller 45 miljarder som riksdagen redan har beslutat om, vilket gör att det helt plötsligt uppstår ett hål. Detta är ett verkställande av riksdagens tidigare beslut.

Det vi från Alliansen drev i kommittén var att vi inte bara ska förlita oss på praxis. Det funkar ofta bra, men det finns en stark frestelse i sådana här skarpa lägen att gå emot praxis, precis som skedde 2013. Vi är frestade att göra det i dag. Många som röstar på våra partier tycker att vi borde göra detta, och de har som sagt goda skäl att tycka det i sak. Därför drev vi att det borde lagstiftas om flera delar av budgetprocessen. Tyvärr fick vi inte med oss Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet och inte heller Sverigedemokraterna på detta, men det är vår förhoppning att vi ska kunna nå dit så småningom.

Praxis är väl fungerande och kommer att vara grunden. Även om man lagstiftar mer kring detta kommer det fortfarande att finnas praxis. Praxis är alltså överenskommelser mellan partier och mellan regering och riksdag om vad som fungerar, och dessa måste hållas. Man kan naturligtvis förändra dem – självklart. Det står alla fritt att tycka annorlunda. Men då tycker jag att man också ska presentera ett alternativ. Hur vill man då att systemet ska fungera? Hur ska vi undvika stora hål i statens finanser, som vi såg på 80- och 90-talen, om vi inte har en sammanhållen budgetprocess?

Jag vill också bemöta det som Olle Felten sa tidigare. Jag håller med om en del av den kritik som Olle Felten, SD och även mina allianskollegor har framfört. Tanken med den sammanhållna budgetprocessen är att propositioner som hör ihop med budgeten ska läggas fram före nyår eller behandlas så nära budgeten som möjligt. De ska inte läggas fram i maj eller juni. Det är att tänja på detta väldigt mycket. Om regeringar, oavsett färg, fortsätter att bete sig på det sättet kommer praxisen inte att hålla i längden.

Men det stämmer inte att det här inte alls är berett. Det som står i betänkandet, och som majoriteten – i just det här fallet är det alla partier utom SD, tror jag – har ställt sig bakom, är att ett krav för att kunna göra en särproposition är att det är tydligt beskrivet i budgeten vad förslaget inne-

bär. Och det är det faktiskt i det här fallet. Det är inte lika utförligt beskrivet som i en proposition, men det är ändå utförligt beskrivet vad det innehåller och hur mycket pengar det handlar om. I det här fallet är det lite drygt 1 miljard, med full effekt. Den delen har man alltså uppfyllt. (Applåder)

Anf. 32 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Är det inte stundtals ett märkligt samhälle vi lever i? Samhället lägger stort ansvar på arbetsgivaren att se till den anställdes allmän-tillstånd. Det ställs höga krav på arbetsgivare att betala när den anställda är sjuk och när denne behöver rehabiliteras. Intresset av att en anställd snabbt kan få vård och förbättrad rehabilitering och därmed återgå i arbete eller av att undvika att sjukskrivning uppstår är stort hos arbetsgivaren och ingår i arbetsmiljöansvaret.

Om det är ett för stort eller för litet ansvar som vi lägger på arbetsgiva-ren kan alltid diskuteras. Men blir det inte uppochnedvända världen när man vill göra det svårare för arbetsgivaren att ta ett stort ansvar genom att teckna en sjukvårdsförsäkring för alla anställda? Man vill göra det svårare för både den anställda och företaget genom att förmånsbeskatta detta.

Vi vill att arbetsgivare ska ta ansvar, men när de gör det straffas de. Jag menar att om vi vill att arbetsgivare ska ta ansvar måste vi låta dem göra det. Straffa inte dem som gör det genom att förmånsbeskatta dem!

Vilka problem är det vi har i vården i dag? Är det att en del har sjuk-vårdsförsäkring? Eller är det faktiskt långa vårdköer? Eller är det minskad tillgänglighet i sjukvården?

Jag hävdar att ett problem vi har är att vårdköerna ökar hela tiden. Och tillgängligheten minskar. Löser förslaget i den här propositionen något av dessa problem? Svaret är nej.

Lösningarna på dessa problem kan inte vara att minska utbudet och att förmånsbeskatta. Mitt parti, Kristdemokraterna, menar att lösningar bland annat är att förstärka sjukhusvården och att återinföra kömiljarden. Det är helt utanför dagens ramar. Och det här är ett skott som inte hade behövt skjutas över huvud taget, om man ser till problemen i vården.

Kristdemokraterna kommer att arbeta för att nästa regering ska ta bort förmånsbeskattningen och återställa dagens läge. Kostnaderna för sjuk-skrivningar ökar årligen, och insatser för att bryta den trenden borde vara välkomna – även om de kommer från arbetsgivare. Varken tillskott till Försäkringskassan eller obestämda tidsgränser kommer att stoppa utveck-lingen. Det är dags att se till att människor inte blir sjuka och låta de företag som tar stort ansvar göra det.

Om regeringens förslag går igenom kommer färre företag att tillhanda-hålla hälso- och sjukvård till de anställda. Färre anställda kommer att ta del av hälso- och sjukvård som är betald av arbetsgivaren. Sjukskrivning-arna kommer att öka. Och den offentliga vården kommer att belastas yt-terligare. Det som föreslås i den här propositionen kommer alltså att leda till att köerna ökar ännu mer.

Regler om skattefrihet för förmån av sjukvård infördes första gången 1946, vilket vi hörde tidigare. Bestämmelserna fick nuvarande utformning och innehåll 1995. Det är alltså ingen ny företeelse. Jag kan inte riktigt se någon orsak till att ändra på dem just nu. Någon från regeringspartierna får gärna svara på varför detta uppvaknande kommer just nu.

Prot. 2017/18:111
15 maj

*Slopad skattefrihet för
förmån av hälso- och
sjukvård*

Ca 650 000 personer har sjukvårdsförsäkring, varav ca 500 000 betalas av arbetsgivaren. Det är vanliga anställda som kommer att drabbas av en förändring. Det vanligaste är att det är mindre företag som tecknar sjukvårdsförsäkring. De företagen är de som kanske normalt har svårast att ta det ansvar som krävs. Med detta förslag gör man det ännu svårare.

Vi kristdemokrater ser inga skäl till förändringen. Om det blir en alliansregering efter nästa val förutsätter jag att denna förändring tas bort och att det inte kommer att förmånsbeskattas i framtiden.

(Applåder)

Anf. 33 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag måste erkänna att jag gjorde en grov missbedömning. Jag satt och väntade. Jag var alldeles spänd och tänkte: När kommer det? När kommer pensionärsskatten? Men den kom inte den här gången.

Larry Söder glömde också att säga att hans parti och de andra tre partier som Kristdemokraterna avser att bilda regering med tillsammans ska sänka skatterna med 100 miljarder. Ni har era prioriteringar, Larry Söder. Moderaterna har sina prioriteringar, och Liberalerna och Centern har sina. Ni ska sänka med 100 miljarder tillsammans.

Tror du att det kommer att påverka hälso- och sjukvården, så att hälso- och sjukvården kan fördelas efter principen att vi solidariskt finansierar och fördelar efter behov?

Och vad föredrar du: en allmän sjukvårdsförsäkring där alla är med eller ett privat försäkringssystem, där företag eller enskilda privatpersoner som har kapacitet försäkrar sig? Vilket föredrar du?

Och tror du att de stora skattesänkningarna kommer att påverka vårdens innehåll?

Jag förväntar mig svar på mina frågor. Men jag tror också att du under de kommande två minuterna kommer att nämna ordet pensionärsskatt minst en gång.

Anf. 34 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! Jag vill inte göra Peter Persson ledsen och nämner givetvis att vi vill avskaffa pensionärsskatten. Jag trodde inte att den hörde till dagens ämne. Förlåt att jag missade att tala om det, Peter Persson.

Peter Persson frågade mig vad jag tror kommer att hända nästa mandatperiod om alliansregeringen styr och om skattesänkningar kommer att påverka sjukvården. Faktum är att det redan finns ett svar på det. Under de åtta år som alliansregeringen styrde minskade sjukvårdsköerna. Och tillgängligheten i sjukvården ökade.

Under de tre och ett halvt år som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har styrt har det blivit precis tvärtom. Vårdköerna har dubblats, och tillgängligheten har försämrats. Om man vill ha en god sjukvård och god tillgänglighet i sjukvården i Sverige är det alltså en alliansregering som gäller, alldeles oavsett vilken beskattning vi har.

Det handlar om att använda resurserna på bästa sätt och om vilka incitament man ger landstingen eller regionerna att klara sina uppdrag. Där har vi kristdemokrater kanske ett annat förslag än övriga allianspartier. Vi vill förstärka sjukhusvården så att resurserna används på bästa sätt över hela landet i stället för att 24 olika landsting ska ha olika ansvarsområden.

Jag tycker att Peter Persson ska fundera på om det kan vara en lösning som även Socialdemokraterna kan tycka är bra.

Vi kan vara överens om att om vi tar in skattemedel för att klara av sjukvårdsuppgiften ska de användas på bästa sätt. Ser Peter Persson en möjlighet att höja skatterna hur mycket som helst utan att man lyckas med sjukvårdsupdraget? Eller när kommer ni att lyckas med det? Köerna ökar ju hela tiden. Jag vill inte se att de ökar ännu mer under nästa mandatperiod.

Anf. 35 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Varje innovation, varje nytt framsteg i den medicintekniska utvecklingen genererar per automatik en kö när vi gemensamt och solidariskt finansierar sjukvården. Då finns det inte någon privat efterfrågan eftersom det inte finns kapacitet för vården att över huvud taget ställa sig till förfogande. Det är ju det som är huvudfrågan i diskussionen om avdragsrätten eller skattefriheten för den allmänna eller privata sjukförsäkringen. Du svarade inte på frågan om vilket du föredrar. Man måste ha en väldigt tydlig uppfattning.

Det finns två motiv för framdrivandet av de privata sjukförsäkringarna. Det ena motivet är att öppna de vårdgallerior som Nya Karolinska är ett exempel på. Det andra motivet är att generera intäkter till privata försäkringsbolag.

Tycker inte Larry Söder att det är oroande att två tredjedelar av intäkterna från premierna går rätt in i fickan. Bara en halv miljard används i verksamhet av de 2,4 miljarder som man tar in. Är det ett effektivt sätt att använda sig av resurserna?

Det är ungefär samma märkliga politik och effektivitet som du har ägnat dig åt ett tag här i kammaren. Först röstade du ja fem gånger för pensionärsskatt. Sedan säger du att du vill ta bort den.

(Applåder)

Anf. 36 LARRY SÖDER (KD) replik:

Fru talman! I mitt anförande försökte jag att berätta om de ganska höga krav som vi ställer på arbetsgivare. De ska se till att den som utför ett arbete har ett gott allmäntillstånd och att det finns rehabilitering så att den som är anställd kan komma tillbaka till sitt arbete så snart som möjligt.

Enligt den redovisning som vi fick i utskottet är det småföretagare som väljer att teckna denna sjukförsäkring. Många försäkringar tecknas av små företag för att deras anställda ska kunna få så god vård som möjligt. Det gör man för att man vill ta det ansvar som vi har lagt på dem.

Då vill jag höra om hur Peter Persson just 2018 kommer på att detta är ett problem. Det har funnits sedan 1946 och haft sin nuvarande form sedan 1995. Varför kommer det att bli ett problem just 2018?

Vi kristdemokrater har försökt att se den problematik som togs upp just 2018, men vi kan inte se den. I stället borde man inrikta sig på att lösa vårdens problem. Köerna ökar dramatiskt. Tillgängligheten minskar drastiskt. Ni ger er på sjukförsäkringar i stället för att lösa problemen i hälso- och sjukvården. Det är där ni borde hitta lösningar, men regeringen är handfallen. Ni har inte hunnit tänka på detta i Regeringskansliet. Ni har hela tiden tänkt på sjukförsäkringen i stället för på sjukvården.

(Applåder)

Prot. 2017/18:111
15 maj

*Slopad skattefrihet för
förmån av hälso- och
sjukvård*

Anf. 37 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Det här är en debatt som tangerar både hälso- och sjukvård och skatt.

Ett ställe där man verkligen använder skattemedel på ett oerhört märkligt sätt är Stockholms läns landsting. En person här nämnde några som hade dött i en vårdkö. Det gäller just Stockholms läns landsting. Där styr högern med Sverigedemokraternas varma bistånd.

I den här diskussionen är det väldigt tydligt att Sverigedemokraterna har satt sig i näringslivets knä; det är alldeles uppenbart. Man representerar inte bara småfolket längre, utan man representerar också näringslivet.

När det gäller hälso- och sjukvården ska prioriteringar i vården bygga på tre principer. Enligt människovärdesprincipen har alla människor lika värde och samma rätt oberoende av personliga egenskaper och funktioner i samhället. Enligt behovs- och solidaritetsprincipen bör resurserna fördelas efter behov. Enligt kostnadseffektivitetsprincipen bör vid val av olika verksamheter eller åtgärder en rimlig relation mellan kostnader och effekt mätt i förbättrad hälsa och förhöjd livskvalitet eftersträvas.

Detta är liksom bottenplattan. Sedan finns det också en hälso- och sjukvårdslag som säger: sjukast först.

Synen på hälso- och sjukvård är en ideologisk fråga. Man kan se ett allt större inflytande från näringslivet och försäkringsbolag som problematiskt. Man kan också se det som en stor väckelsevåg där det är de privata frälsarna som ska rädda sjukvården. Om svenskt näringsliv, försäkringsbolag eller vårdbolag ges allt större inflytande kommer det att innebära ökad ojämlikhet.

Jag vill påminna om att vi i socialutskottet var på resa i USA. Då sa alla som vi träffade – professorer, multimiljonärer, you name it: Behåll ert skattesystem när det gäller hälso- och sjukvård! Gå inte över till ett försäkringssystem! Kommer ni ihåg det?

Vi har i dag ett skattesystem som gynnar dem som har mycket förmåner och som ofta också gynnar dem som har höga inkomster. Vi tycker att det är rimligt att vi har ett rättvisare skattesystem och att vi använder pengarna till en bra sjukvård för alla. Sjukvården ska ju vara så att man får sjukvård efter behov; den som är sjukast och har mest ont ska komma först i kön. Den här försäkringen är det mellan 600 000 och 700 000 personer som har, och det är ingen liten grupp. Hur stor förmånsbeskattningen blir beror på hur dyr försäkringen är.

Förslaget innebär att den anställda ska förmånsbeskattas för vård- eller försäkringspremien, precis som allt annat som man får på sidan om. Arbetsgivaren betalar socialavgifter på förmånen och kan göra avdrag för den. Det här innebär ökade skatteintäkter som går till hälso- och sjukvården, vilket jag tycker är helt rimligt.

Vänsterpartiet menar att man på det här sättet prioriterar ”jämlig vård framför ojämlik vård”.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)

Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU22
Multilateral konvention för att genomföra skatteavtalsrelaterade åtgärder
(prop. 2017/18:61)
föredrogs.

*Slopad skattefrihet för
förmån av hälso- och
sjukvård*

Anf. 38 OLLE FELTEN (-):

Skatteavtal är en företeelse i skattepolitiken som syftar till att skapa goda förutsättningar för att handeln ska fungera mellan länder och att ekonomisk aktivitet i övrigt kan hanteras, utan att det skapas situationer som innebär att olika aktörer undandrar sig beskattning eller blir dubbelbeskattade när aktiviteten hanteras av två olika länders skattemyndigheter.

Det är därför av central betydelse att Sverige som nation har väl utvecklade skatteavtal med många länder. Ju tätare ekonomiska kontakter vi har med ett land, desto viktigare blir det att ha ett väl utvecklat och uppdaterat skatteavtal med det landet.

Skatteavtal har traditionellt byggts på ett modellavtal som byggts upp av OECD, den internationella organisationen för ekonomisk samverkan och utveckling, med syftet att skapa likartade förutsättningar för avtal om bilaterala skatteöverenskommelser över hela världen.

Sverige var tidigare världsledande på detta område, med en bred bas av skatteavtal med våra viktigaste handelspartner världen runt. Vi hade imitten på 1990-talet väl uppdaterade avtal med ett stort antal länder, vilket gav våra företag en bra grund för en väl fungerande handel.

Den socialdemokratiska regeringen under Göran Perssons ledning monterade dock ned stora delar av det arbete som gjorde att Sverige hade en så väl utvecklad katalog med skatteavtal. Därefter har det mesta gått utför. Sverige har halkat efter genom att frågan om skatteavtal har nedprioriterats och att avtalen därmed inte har omförhandlats på ett tillräckligt strukturerat och genomtänkt sätt. Men framför allt har det skett med en alltför låg takt. Några ändringar har gjorts, men det är mycket låg nivå på aktiviteten kring Sveriges skatteavtal med andra länder.

Våra viktigaste konkurrentländer har gjort tvärtom och har accelererat sina ansträngningar för att skapa goda förutsättningar för ekonomisk aktivitet mellan sina nationella aktörer och deras partner i andra länder. Sverige har därför halkat efter och tappar i konkurrenskraft. Det är en långsiktigt mycket allvarlig utveckling för ett litet, exportberoende land som Sverige. Problemet belystes på ett utmärkt sätt i två rapporter från Svenskt Näringsliv respektive Riksrevisionen 2010.

Fru talman! För att komma till rätta med de problem som globaliseringen skapat, med att multinationella bolag flyttar vinster från länder där de intjänas till lågskattejurisdiktioner där man inte behöver betala så mycket skatt, etablerade OECD 2015 ett projekt för att skapa ett internationellt regelverk mot internationellt skatteundandragande och vinstflyttning, kallat BEPS. Det är ett mycket viktigt projekt som har lett fram till ett program med 15 olika åtgärds punkter. Däribland finns en åtgärd som är en utveckling av och komplettering till det traditionella bilaterala skatteavtalet. Åtgärden kallas för Multilateralt instrument för att modifiera bilaterala skatteavtal. Det är vad detta betänkande handlar om.

Det multilaterala instrumentet är alltså ett sätt att göra ändringar av ett antal olika faktorer i de bilaterala avtal som redan finns. Det är därmed en smart lösning för att snabba på uppdateringsprocessen för de gamla bilaterala avtalen i ett antal olika avseenden. Det är konstruerat så att alla länder som vill ansluta sig till det anger vilka delar man vill använda och vilka länder som man har ett bilateralt avtal med som ska omfattas. När två länder har signerat att man vill uppdatera samma villkor gentemot varandra gäller uppdateringen som om det hela var inskrivet i det bilaterala avtalet. För många länder, däribland Sverige, gäller att avtalade ändringar därefter ska skrivas in i nationell lag för att träda i kraft i respektive land.

Fru talman! Regeringen kommer därför att behöva lägga fram en proposition med de aktuella ändringarna för varje bilateralt skatteavtal som ska kopplas till det multilaterala instrumentet. Detta kommer att råda bot på en del av de brister som våra skatteavtal är behäftade med, men långt ifrån alla. Regeringen har nämligen valt att ha en, som man kallar det, återhållsam attityd när det gäller vilka delar av det multilaterala instrumentet som Sverige ska ansluta sig till.

I propositionen skriver regeringen att man anser att ”det finns starka skäl att inta en återhållsam hållning vad gäller valet av vilka av konventionens artiklar som ska få genomslag på svenska skatteavtal”. Detta indikerar att det finns en tämligen stor utvecklingspotential i hur Sverige kan dra nytta av det multilaterala instrumentets olika delar. Den återhållsamma inställningen tyder också på att kritiken mot att Sverige kraftigt har dragit ned på sitt arbete med skatteavtal, under både S- och M-ledda regeringar, varit befogad. Det tyder också på att detta arbete måste uppgraderas och stärkas rejält, såväl till kvantitet som till kvalitet.

Ett bra sätt att åstadkomma ett ökat fokus på skatteavtalens kvalitet och numerär skulle kunna vara att regeringen lämnar en redogörelse för hur arbetet med skatteavtal fortskrider. Man bör i denna också lämna en fördjupad redogörelse för vilka effekter olika avtalsvillkor avser att åstadkomma och vilka problem och brister som återstår att lösa. Redogörelsen bör också innehålla en nyttoanalys avseende de olika delar av det multilaterala instrumentet som Sverige anslutit sig till samt vilka nyttoeffekter vi gått miste om och vilka negativa effekter vi undvikit genom de delar vi inte har anslutit oss till.

En sådan redogörelse skulle bidra till att höja nivån på diskussionen i riksdagen om de så viktiga skatteavtalen. Den skulle också bidra till ökad förståelse för skatteavtalens påverkan på den svenska skattepolitiken och övriga berörda politikområden.

Fru talman! Alternativ för Sverige tycker därför att regeringen bör intensifiera arbetet med uppdatering och modernisering av de delar av Sveriges bilaterala skatteavtal som inte träffas av de delar av det multilaterala instrumentet som Sverige har valt att tillämpa. Vi tycker att regeringen bör utveckla och redovisa en årlig redogörelse för hur arbetet med svenska bilaterala skatteavtal fortskrider. Vi tycker också att den årliga redogörelsen ska innehålla en nyttoanalys av de delar av det multilaterala instrumentet som Sverige har valt att tillämpa respektive inte tillämpa.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)

Följande dokument anmälades och bordlades:

Proposition

2017/18:260 Följdändringar till ändrade mediegrundlagar

Skrivelser

2017/18:255 Riksrevisionens rapport om finansiell stabilitet

2017/18:259 En strategi för svensk rymdverksamhet

EU-dokument

COM(2018) 184 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om grupp-talan för att skydda konsumenters kollektiva intressen, och om upphävande av direktiv 2009/22/EG

COM(2018) 185 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993, Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU vad gäller bättre tillsyn och modernisering av EU:s konsument-skyddsregler

§ 9 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 14 maj

2017/18:1282 Konkurrenssituationen för den svenska bärbranschen

av *Eva Lohman* (M)

till statsrådet *Heléne Fritzson* (S)

§ 10 Kammaren åtskildes kl. 15.25.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 6 anf. 31 (delvis)
och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

BRITT-MARIE HARTVIG

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning	2
§ 5 Vissa förslag på assistansområdet	3
Socialutskottets betänkande 2017/18:SoU34	3
Anf. 1 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD)	3
Anf. 2 EMMA HENRIKSSON (KD)	4
Anf. 3 MIKAEL DAHLQVIST (S)	5
Anf. 4 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	6
Anf. 5 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	7
Anf. 6 EMMA HENRIKSSON (KD) replik	7
Anf. 7 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	8
Anf. 8 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD) replik	8
Anf. 9 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	8
Anf. 10 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD) replik	9
Anf. 11 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	9
Anf. 12 ANN-BRITT ÅSEBOL (M)	9
Anf. 13 JAN LINDHOLM (MP)	10
Anf. 14 PER LODENIUS (C)	12
Anf. 15 MAJ KARLSSON (V)	13
Anf. 16 BARBRO WESTERHOLM (L)	15
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)	16
§ 6 Slopade skattefrihet för förmån av hälso- och sjukvård	16
Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU20	16
Anf. 17 DAVID LÅNG (SD)	16
Anf. 18 OLLE FELTEN (-)	18
Anf. 19 PER ÅSLING (C)	20
Anf. 20 PETER PERSSON (S)	22
Anf. 21 CECILIA WIDEGREN (M)	23
Anf. 22 PETER PERSSON (S) replik	25
Anf. 23 CECILIA WIDEGREN (M) replik	25
Anf. 24 PETER PERSSON (S) replik	25
Anf. 25 CECILIA WIDEGREN (M) replik	26
Anf. 26 OLLE FELTEN (-) replik	26
Anf. 27 CECILIA WIDEGREN (M) replik	27
Anf. 28 OLLE FELTEN (-) replik	27
Anf. 29 CECILIA WIDEGREN (M) replik	28
Anf. 30 RASMUS LING (MP)	28
Anf. 31 MATHIAS SUNDIN (L)	29
Anf. 32 LARRY SÖDER (KD)	31
Anf. 33 PETER PERSSON (S) replik	32
Anf. 34 LARRY SÖDER (KD) replik	32
Anf. 35 PETER PERSSON (S) replik	33
Anf. 36 LARRY SÖDER (KD) replik	33
Anf. 37 KARIN RÅGSJÖ (V)	34
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)	34

§ 7 Multilateral konvention för att genomföra	Prot. 2017/18:111
skatteavtalsrelaterade åtgärder	15 maj
Skatteutskottets betänkande 2017/18:SkU22	
Anf. 38 OLLE FELTEN (-).....	
(Beslut skulle fattas den 16 maj.)	
§ 8 Bordläggning.....	37
§ 9 Anmälan om fråga för skriftligt svar	37
§ 10 Kammaren åtskildes kl. 15.25.....	37